

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Pomístní názvosloví na katastru obce Bedřichov

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obory: 7504R269 – Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
7507R036 – Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Autor práce: **Barbora Kalošová**
Vedoucí práce: Mgr. Václav Lábus, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora Kalošová**
Osobní číslo: **P12000575**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Pomístní názvosloví na katastru obce Bedřichov**
Zadávací katedra: **Katedra českého jazyka a literatury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Analýza současných "živých" pomístních jmen na katastru obce Bedřichov

Požadavky:

Excerpce pomístních jmen z databáze Geonames a turistických map, sběr pomístních jmen realizovaných v místním úzu. Srovnání standardizovaných a "živých" jmen, jejich sémanticko-formální analýza; aplikace vztahověmodelové teorie.

Metody:

Popis synchronního anoikonymického subsystému a systematické utřídění jazykového materiálu podle zvolených kritérií. Aplikace obecných toponomastických zásad a metod třídění toponomastického materiálu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Literatura:

Encyklopedický slovník češtiny. Praha: NLN, 2002. (Zejm. heslo "Klasifikace pomístních jmen modelová".) Geonames: <http://www.cuzk.cz/>

KARPAŠ, R. a kol. Jizerské hory o mapách, kamení a vodě (díl 1.). Liberec: Nakladatelství RK, 2008.

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L; KNAPPOVÁ, M.; MALENÍNSKÁ, J.;

MATÚŠOVÁ, J. Pomístní jména v Čechách. Praha: Academia, 1995.

PLESKALOVÁ, J. Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku. Jinočany: H & H, 1992.

SCHWARZ, E. Heimatkunde des Bezirkes Gablonz, Heft 2-3, Die Orts- und Flurnamen des Bezirkes Gablonz. Gablonz an der Neisse, 1934.

ŠMILAUER, V. Třídění pomístních jmen. Zpravodaj místopisné komise, 1972, roč. 13, s. 171204.

ŠMILAUER, V. Úvod do toponomastiky. 1. vyd. Praha: SPN, 1963. 2. vyd. Praha: SPN, 1966.

ŠRÁMEK, R. Úvod do obecné onomastiky. Brno: MU, 1999.

WALTEROVÁ, D. Pomístní názvosloví na katastru obce Nové Město pod Smrkem. Bakalářská práce. Liberec: TUL, 2013.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Václav Lábus, Ph.D.**
Katedra českého jazyka a literatury

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

prof. PhDr. Oldřich Uliěný, DrSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 22.7.2016

Podpis: Kalvina'

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Václavu Lábusovi, Ph.D. za cenné rady, jeho čas, ochotu a přátelský přístup. Děkuji ale také všem obyvatelům Bedřichova, jakožto i lidem, kteří do Bedřichova jezdí, a kteří mi pomohli se sběrem pomístních jmen. V neposlední řadě děkuji své rodině za jejich podporu a trpělivost.

ANOTACE

Předmětem této bakalářské práce je excerptce pomístních jmen z databáze Geonames a turistických map na katastru obce Bedřichov. Dále pak sběr pomístních jmen žijících v místním úzu. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část obsahuje stručnou historii obce, materiálové a teoretické východisko. Praktická část se skládá z abecedně řazených hesel. Cílem práce je analýza jmen na katastru dané obce.

Klíčová slova

pomístní jméno, modelová klasifikace pomístních jmen, strukturní model, strukturní typ, motivace pojmenování

ANNOTATION

The main goal of this bachelor thesis is to excerpt minor place-names from Geonames database and touristic maps of Bedrichov land registry. The second goal is to collect names of minor place-names that live in local use.

This bachelor thesis is divided into two parts. The first is theoretical and consists of a brief village history as well as methods and materials description. The second part is practical and contains names in alphabetical order.

The main goal of this thesis is to analyse currently used minor place-names in the area of Bedrichov.

Key words

minor place-name, model of minor place-name classification, structural model, structural type, naming motivation

Obsah

Seznam zkratk	7
1. Úvod	8
2. Anoikonymie jižní části Jizerských hor	9
3. Bedřichov	14
4. Východiska	17
Materiálové východisko	17
Teoretické východisko	20
Vztahověmodelová analýza pomístních jmen	22
5. Heslová část	24
6. Slovník	26
Názvy z databáze Geonames, tištěné turistické mapy a mapy dostupné online	26
Názvy žijící v úzu	51
7. Shrnutí pomístního názvosloví	60
8. Vztahový model – výsledný přehled	72
9. Závěr	80
10. Zdroje	82

Seznam zkratek

AD – adjektivum

PJ – pomístní jméno

S – substantivum

VM – vztahový model

Apod. – a podobně

Resp. - respektive

Tzv. – tak zvaný

1. Úvod

Předmětem této bakalářské práce je analýza pomístních jmen na katastrálním území obce Bedřichova u Jablonce nad Nisou. Shromážděná pomístní jména jsou analyzována na základě své formální struktury a významové motivace a roztříděna podle příslušných kritérií. V práci je také nastíněn vývoj některých anoikonym, informace o motivaci jejich vzniku a o výskytu v místním úzu.

Hlavním zdrojem při výběru a shromažďování PJ byla databáze Geonames, z níž byla jména vypsána a doplňována o informace získané z map (turistických, online, historických) a literatury. Vedle těchto zdrojů informací jsem čerpala z rozhovorů s obyvateli obce a lidmi, kteří do Bedřichova dojíždí.

Při shromažďování informací o pomístních jménech přímo od uživatelů, tedy místních obyvatel a lidí do Bedřichova dojíždějících, bylo hlavním cílem zjistit, jaká PJ jsou skutečně živá v úzu, a která PJ jsou naopak zaznamenána v databázi či mapě, ale lidé o jejich existenci nevědí, případně je znají, ale aktivně je nepoužívají. Třetí variantou pak jsou PJ, která jsou uvedena v databázi nebo v mapě, ale v úzu se pro označovaný objekt vžil název odlišný. V takovém případě jsou v práci uvedena jak PJ nalezená v databázi a mapě, tak jejich varianty vyskytující se v úzu. V neposlední řadě jsou také v této práci uváděny původní, historické názvy a německé překlady, které byly nalezeny ve starých mapách, územních dokumentech a literatuře, která se k dané oblasti váže.

V prvních kapitolách této práce se věnuji historii obce a vývoji pomístního názvosloví dané lokality. V dalších kapitolách jsou rozebrána materiálová a teoretická východiska, podle kterých jsou zpracována hesla, jež jsou následně analyzována v heslové části. V té kapitole je u každého PJ uvedena přibližná poloha místa, které označuje, zdroj, odkud bylo PJ získáno, formální utvářenost, motiv pojmenování (pokud je znám), modelová klasifikace a různé varianty či starší podoby jména. Závěrečná část této práce obsahuje shrnutí nashromážděných a rozebíraných anoikonym z hlediska výskytu různých specifických rysů a z hlediska jejich výskytu v turistických mapách, databázi Geonames a v úzu.

2. Anoikonymie jižní části Jizerských hor

Hlavním zdrojem informací, které jsou obsažené v této kapitole, je disertační práce *Oronymie a Hydronymie CHKO Jizerské hory* Mgr. Václava Lábuse, Ph.D.¹

Pomístní názvosloví v Jizerských horách prošlo dlouhým vývojem způsobeným změnami ve složení tamního obyvatelstva. Velké množství jmen bylo uměle vytvořeno až v padesátých letech dvacátého století, přitom první PJ ze zkoumané oblasti lze objevit již v listinách z 16. století a vzhledem k formě těchto jmen můžeme vidět, že již tenkrát na území Jizerských hor probíhal intenzivní kontakt mezi německým a českým obyvatelstvem (*Blatnicze – Blatniczer Bach; Kamneicze – Kamnitz*)². Především hydronyma, tedy jména vodních toků a ploch, mají v Jizerských horách v některých případech jména původně česká či lužickosrbská, která si později němečtí obyvatelé s většími či menšími hláskovými obměnami převzali. V průběhu následujících staletí, v důsledku tzv. druhé vlny německé kolonizace, se pak v Jizerských horách vyvíjelo pouze pomístní názvosloví německé³.

Významným obdobím vzniku mnoha pomístních jmen v Jizerských horách bylo 16. a 17. století, během nich náležely jižní svahy jizerského pohoří maloskalskému panství. Jejich majitelem se po bitvě na Bílé hoře a 30leté válce stal Albrecht z Valdštejna, po jehož smrti připadlo Liberecko i Frýdlantsko šlechtickému rodu Gallasů. Panství Semilské a Maloskalské, která Jizerské hory zasahovala z jihu, a která byla až do bitvy na Bílé hoře v držení české šlechty, byla postupně skupována rodem Desfoursů. Právě oni začali po Třicetileté válce zakládat řadu malých obcí a vesnic v údolích mezi jižními hřbety Jizerských hor. Do nově vznikajících osad začali přicházet němečtí osadníci nacházející svou obživu především v těžbě dřeva a rašeliny, nebo pracující v nově vznikajících sklářských hutích. S příchodem německého obyvatelstva se postupně měnila i jazyková, česko-německá, hranice, která se během 17. století posunula na jih, a

---

¹ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1_0_125407_0_102674.pdf.

² LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2007(4), 1 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27.

³ LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2007, 2007(4), 1 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27.

nově probíhala po Ještědském a Černostudničním hřebeni. Takové jazykové poměry zůstaly neměnné prakticky až do roku 1945.

Nutnost vytvoření nových pomístních jmen vznikla z důvodu intenzivní hospodaření lidí na jižních svazích Jizerských hor během 18. století. Díky podrobné znalosti terénu, fauny i flóry, vzniklo jmen poměrně velké množství a vzhledem k tomu, že většina tehdejšího obyvatelstva v dané oblasti mluvila německy, i nová PJ byla převážně německá.

Do druhé světové války nebylo pomístní názvosloví v Jizerských horách jednotné, a byť řada PJ byla již zaznamenána v mapách, většina jich stále žila jen v místním úzu. V roce 1945, po skončení druhé světové války, proběhla v Jizerských horách radikální změna v osídlení z důvodu odsunu Němců z území Československa. Pro německá toponyma však tato změna neznamenal okamžitý zánik. Bylo tomu tak především proto, že nebyli odsunuti všichni německy mluvící obyvatelé. V pohraničních oblastech mohli zůstat tak zvaní nepostradatelní odborníci, kteří měli pomáhat nově příchozím Čechům se zemědělstvím a lesními či sklářskými průmyslovými závody, a kteří mezi nové obyvatele šířili vžitě německé názvy. V důsledku velkého tlaku vnějších okolností však pomalu docházelo k zániku německých PJ a k vzniku nových, ryze českých toponym. Způsoby, jakými nová česká PJ vznikala, byly různé a nejednotné. Obvykle hloubková struktura jmen kopírovala původní strukturu názvů německých, ale nebylo tomu tak ve všech případech. Některé názvy nebyly jednoznačně přeložitelné, proto byly obvykle nahrazeny novými, uměle vytvořenými názvy, do kterých se vtiskla také autorova kreativita, jazykové kompetence a znalost reálií.

Při tvorbě českých jmen převažovalo používání kalkových názvů kopírujících, obvykle dvojčlennou, strukturu německých jmen, někdy se ovšem objevily i volnější překlady. Pokud autor nového jména disponoval dostatečnými jazykovými i kartografickými znalostmi, vznikaly názvy zanechávající si logickou sémantickou návaznost na jména původní. Avšak ne každý autor byl dostatečně znalý, a tak lze najít řadu chybných překladů, které motivaci německých názvů nedodržují. Zjevné je to u překladu z německého jména *Riegel* na český název *Závory*. Slovo *Riegel* sice v němčině opravdu znamená *závora*, ale také *horský výběžek*, který byl tímto označení původně myšlen. Chybný název se však uchytil a je používán dodnes.

V meziválečném období také vznikaly speciální topografické mapy, které se zakládají na tzv. III. vojenském mapování. To probíhalo mezi lety 1869 a 1887. Tyto tak zvané speciálky byly zhotovené v měřítku 1:75 000 a byť nebyly příliš podrobné, zachycovaly pevné jádro ustálených názvů oronym a hydronym.

Od přelomu 40. a 50. let bylo pomístní názvosloví v Jizerských horách již relativně stabilní, ale s přibývajícými turistickými aktivitami bylo nutné vytvářet jména další. Významnou roli ve vytváření nového pomístního názvosloví hrála Názvoslovná komise kartografická, ustanovená v roce 1951, která měla za úkol provést revizi všech hlavních pomístních jmen v Českých zemích, a jejímž předsedou se stal jazykovědec prof. Vladimír Šmilauer, zakladatel moderní české onomastiky. Vzhledem k faktu, že se v pohraničních oblastech, tedy i Jizerských horách, po válce téměř kompletně vyměnilo obyvatelstvo, a že snaha zachovat původní německé místní názvy, byť počeštěné, byla minimální, začala komise vytvářet řadu nových názvů českých. Nejčastější variantou vytváření byl přímý překlad z němčiny do češtiny. Jenže některá jména přeložitelná nebyla. V takových případech komise vytvářela názvy uměle. U některých PJ členové komise sáhli po jménech, jež předcházela jménům německým. Taková se objevují na mapách a v dokumentech již z 16. století, patří sem například *Nekras* (na území *obce Janov nad Nisou*) či hydronyma *Blatný potok* a *Kamenice*⁴.

Pomístní názvosloví standardizované komisí v padesátých letech *tvorilo funkční celek, ve kterém, ačkoli i v jeho případě byl dominantním způsobem převádění překlad, se uplatňuje také samostatné tvoření bez vazby a původní německé jméno, což představuje největší rozdíl oproti předchozímu stavu české anoikonymie*⁵.

Důležitý vliv na rozrůstání pomístního názvosloví v Jizerských měl turismus, který v poslední čtvrtině devatenáctého století zaznamenal značný rozmach. Spolu s turismem začaly vznikat nové mapy, cestopisy a průvodce. Významnou osobností Klubu českých turistů byl František Patočka, který v roce 1950 vydal velmi podrobného a detailního průvodce Jizerskými horami. Za zmínku stojí také Kořistkova topografie, jež při převádění německých názvů na české

---

⁴ LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2007(4), 1 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27

⁵ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1__0_125407_0_102674.pdf.

vycházela z podkladů II. vojenského mapování. Při zpracovávání německých názvů do takových publikací byla silná tendence vytvořit pomístní názvosloví české. Jména, v nichž bylo možné vysledovat slovanský či přímo český původ, byla rebohemizována. Znovu se tak objevila například jména vodních toků *Kamenice* a *Blatný potok*. Další názvy byly jednoduše překládány z němčiny do češtiny a jejich podoba se v mnoha případech dodnes nezměnila, např. *Černá hora*. Takto průhledná však nebyla všechna jména. Řada českých názvů proto byla vytvořena uměle a množství jmen se v dané době ani českého ekvivalentu nakonec nedočkalo a nadále byla PJ uváděna v němčině⁶.

Většina PJ v Jizerských horách vzniklých v období po druhé světové válce se časem ujala a užívá se dodnes. Vývoj zeměpisného názvosloví však neskončil. Výrazný vliv na vznik nových PJ v dané oblasti měly změny v lesním hospodářství a vyhlášení Chráněné krajinné oblasti *CHKO Jizerské hory* roku 1968. Druhým výrazným vlivem byl značný rozmach horolezectví. Právě horolezci začali pojmenovávat méně i více významné skalní objekty. Současný horolezecký průvodce pro Jizerské hory jich obsahuje téměř 300⁷. Nejen horolezecké aktivity však obohatily jizerskohorskou anoikonymii. Řada PJ stále vzniká a žije mezi různými uživateli, resp. v různých komunikačních sférách. Nově vznikající jména žijí buď v úzu různých zájmových či profesních skupin, anebo jsou zanášena i do map a literatury, jež se k oblasti váže.

V současné době je za standardizaci pomístního názvosloví zodpovědný Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK) se svými regionálními pracovišti. *Standardizace anoikonym je podle § 4 Zákona č. 200/1994 Sb. jednou ze zeměměřických činností ve veřejném zájmu. Postup při standardizaci geografického názvosloví upravuje § 11 Vyhlášky č. 31/1995 Sb. Jeho předmětem jsou „jména nesídelních geografických objektů z území České republiky v podrobnosti základního státního mapového díla v měřítku 1 : 10 000“.*⁸ Tato jména „se standardizují podle

---

⁶ LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2007(4), 1 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z:

http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27

⁷ FAJGL, Pavel, Otakar SIMM a Milan VRKOSLAV. *Jizerské hory*. NH SAVANA, 2010. ISBN 2003334920004.

⁸ Vyhláška, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 31/1995 Sb., kterou se provádí zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů, in: Sběrka zákonů České republiky [online], 2009, částka 94, odstavec 1 § 11 dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb094-09-pdf.aspx.

Vyhláška, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 31/1995 Sb., kterou se provádí zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve

zásad a pravidel spisovné češtiny. Při standardizaci se odborně posuzuje věcná a jazyková správnost geografického jména s přihlédnutím k místně užívané podobě jména a lokalizaci standardizovaného jména. Výsledkem standardizace je jediná závazná podoba a lokalizace jména geografického objektu pro tvorbu kartografických děl“.⁹ Orgánem, jenž zabezpečuje standardizaci pomístního názvosloví, je i nadále Názvoslovná komise ČÚZK. Její rozhodnutí jsou ovšem závazná pouze pro ČÚZK a jím vydávané kartografické podklady, pro ostatní subjekty má NK ČÚZK jen poradní funkci. Současným (od roku 2010) předsedou Názvoslovné komise je Vladimír Liščák. Základní mapy se průběžně aktualizují (v ideálním případě jednou za tři roky), což se týká i pomístního názvosloví. Do Základní mapy ČR jsou tedy postupně začleňovány některé nově pojmenované objekty nebo názvy dosud žijící v lidovém úzu a v Základní mapě neuváděné.¹⁰

Standardizované názvosloví Jizerských hor se stále zhušťuje a více se přibližuje lokálnímu úzu, přičemž už se vyvíjí samostatně, bez vazby na původní německá jména. Sémanticky jsou jména většinou průhledná, tematizující přirozené nebo uměle vytvořené realie krajiny, které jsou součástí daného objektu nebo odkazují k objektu jinému (*Černý dolík*)¹¹.

---

znění pozdějších předpisů, in: Sběrka zákonů České republiky [online], 2009, částka 94, odstavec 4 § 11 dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb094-09-pdf.aspx.

⁹ Odstavec 4 § 11 Vyhlášky č. 31/1995 Sb.

¹⁰ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1__0_125407_0_102674.pdf.

¹¹ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1__0_125407_0_102674.pdf.

3. Bedřichov

Historie

Hlavním zdrojem informací, které jsou obsažené v této kapitole, je Kronika obce Bedřichova¹². Ta je vedena od roku 1925 do druhé světové války a poté od roku 1945 s několika přestávkami až do současnosti.

Obec Bedřichov se nachází v severních Čechách v Libereckém kraji a spadá do okresu Jablonec nad Nisou. V obci, nacházející se v nadmořské výšce 707 m n. m., žilo ke dni 1.1.2014 337 obyvatel. Současným starostou obce je Petr Holub.

Historie obce Bedřichova sahá do 16. století. Tehdy, roku 1558, zakoupil slezský šlechtický rod Redernů rozsáhlé Frýdlantské panství, které bylo ještě téhož roku rozděleno a vzniklo panství Liberecké. Právě za vlády Redernů byla ve svazích a údolích Jizerských hor založena řada obcí včetně Bedřichova. Zásadní pozemkové změny nastaly po bitvě na Bílé Hoře a následné 30leté válce. Redernům byly majetky za jejich účast v boji konfiskovány a majitelem prakticky všech panství, jež zasahovala i do Jizerských hor, se na krátko stal Albrecht z Valdštejna. Po jeho smrti získal Frýdlantsko a Liberecko šlechtický rod Gallas a panství zasahující do Jizerských hor z jihu, Maloskalské a Semilské, postupně skoupil rod Desfoursů. Ti po skončení 30leté války zahájili mohutný kolonizační proces. Do nově vznikajících obcí, obvykle pojmenovaných po některém z příslušníků šlechtického rodu, přicházeli německy mluvící osadníci, nacházející obživu především ve sklářských hutích nebo v lesích na pilách.

První zmínky o Bedřichovu, resp. Friedrichswaldu, pochází z počátku 17. století. Roku 1598 požádal „muž znalý skla“ Peter Wander o založení sklářské huti v lesích nedaleko Jablonce Nad Nisou, na úpatí Jizerských hor. V té době patřilo Liberecké panství Melchioru z Redernu, který Wanderově žádosti vyhověl, a na území dnešního Bedřichova byla roku 1602 založena rozsáhlá sklářská huť, která byla v provozu 209 let a produkovala skleněné tabule, flakóny a malované poháry. Okolo sklárny postupně přibývaly chalupy, v nichž ženy i děti vyšívaly a navlékaly skleněné perle. Jejich výrobky se prodávaly do závodů v Jablonci nad Nisou a okolí a

---

¹² *Bedřichovská obecní kronika* [online], aktualizováno 4. 7. 2016, dostupné z: <http://www.bedrichov.cz/soucasnost-a-historie/obecní-kronika/>.

sklářství bylo pro obec hlavní obživou až do první poloviny 20. století. Vzhledem k tomu, že v místech, kde se obec nachází, byly před jejím vznikem jen lesy a kamenitá, těžko obdělávatelná půda, živilo se lidé, kteří sem přicházeli, buď na zmíněné huti nebo v lese na pilách a při těžbě rašeliny.

Ve 30. letech 20. století žilo v obci, jež byla složena ze samotného Bedřichova, osady Kristiánova a samot Nové Louky a Blatné, 1248 lidí (1210 obyvatel bylo německé národnosti, jen 34 bylo Čechoslováků a 4 lidé byli národností jiných¹³). V Bedřichově v té době fungovalo 12 brusíren skla a továrna na zpracování bavlny. Na Nové Louce a Kristiánově byly postaveny k hlavní Bedřichovské huti, zrušené roku 1807, ještě další dvě.

Druhá světová válka Bedřichov přímo nezasáhla, ale všichni „muži jen trochu schopní, naposled i sedmnáctiletí hoši“ museli narukovat a obec opustili. Zásadním důvodem, proč z obce odešlo velké množství obyvatel, bylo vysídlení Němců z českého pohraničí. Po osvobození v roce 1945 do obce pomalu přicházeli obyvatelé noví, Bedřichov byl však rabován a ničen skupinami krátkodobých osídlenců. Po válce nastala úplná hospodářská přeměna obce na oblast rekreační. V této době skupily různé organizace a podniky většinu větších chalup a usedlostí a obec se stala hlavním rekreačním střediskem Liberce, jejíž rekreační charakter se v průběhu šedesátých let ještě upevnil. V té době se, po zřízení nových lyžařských vleků na Vysokém hřebeni, stával Bedřichov také proslulým zimním střediskem a roku 1968 se zde jel první ročník lyžařského závodu Jizerská padesátka. Roku 1960 byl Bedřichov připojen k jabloneckému okresu, mezi lety 1980 – 1990 patřil Bedřichov úředně pod Janov nad Nisou a nově pak vznikl jako samostatná obec roku 1. 8. 1990.

V současnosti je Bedřichov známým rekreačním a sportovním centrem nabízejícím množství ubytovacích zařízení a sportovních aktivit. Obec je mezi širokou veřejností známá především díky běžeckému lyžování, protože je nástupním místem na lyžařskou Jizerskou magistrálu a každoročně se zde na zimním stadionu koná dálkový běžecký závod Jizerská 50, kterého se účastní i elitní světoví lyžaři. V Bedřichově je také, na svazích Vysokého hřebene, sjezdařský lyžařský areál Ski Bižu. V letních měsících je pak Bedřichov jednou z významných křižovatek cyklistických a turistických tras.

---

¹³ *Statistický lexikon obcí v zemi české*. Praha, Orbis, 1934.

Jméno

Název dal obci její zakladatel Melchior z Redernu a pojmenoval ji po svém otci Friedrichu z Redernu.¹⁴ Jméno Friedrich pochází ze staroněmeckého jména Fridurihhi, složeného ze dvou částí. První, Fridu, znamená mír a část druhá, rihhi, vládce. Při převzetí do staročestiny proběhla záměna $f \rightarrow b$ ¹⁵. V současné češtině jde o jméno Bedřich. Název obce byl v původním německém znění *Friedrichswald*, což v doslovném překladu znamená *Bedřichův les*. Při přeložení názvu obce do češtiny se vycházelo z českého ekvivalentního vlastního jména k německému *Friedrich*, tedy *Bedřich* a pomocí sufixu *-ov* bylo vytvořeno současné PJ. K úřednímu stanovení českého jména *Bedřichov* došlo roku 1923, ale v českých turistických průvodcích se jako jméno obce používalo české označení *Bedřichov* už od přelomu 19. a 20. století.

Bedřichov

1. Bedřichov u Jablonce nad Nisou je obec v severních Čechách, ležící na jižní straně Jizerských hor v nadmořské výšce 707 m n. m.
2. Schmidt, katastrální mapa, turistická mapa, Geonames.
3. PJ užívané v místním úzu i turisty.
4. Místní jméno vzniklo od vlastního jména *Bedřich* pomocí sufixu *-ov*.
5. Obec získala své jméno *Friedrichswald* po otci majitele panství, do kterého obec spadala v 16. století. Z německého názvu pak byl v minulém století vytvořen český název *Bedřichov*.
6. VM D.
7. *Béd'ák, Béd'ov, Friedrichswald*.

---

¹⁴ *Bedřichovská obecní kronika* [online], aktualizováno 4. 7. 2016, dostupné z: <http://www.bedrichov.cz/soucasnost-a-historie/obecni-kronika/>.

¹⁵ KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 1974. Praha: ACADEMIA, 1974. ISBN 509-2-826.

4. Východiska

Materiálové východisko

Materiál potřebný pro tuto práci jsem vypisovala z různých zdrojů. Průběžně jsem prováděla ústní sběr PJ, která nejsou zaznamenána v mapách a zatím převažují pouze v místním úzu. Tato PJ jsem získávala od místních občanů, turistů, sportovců a částečně také z vlastní znalosti, jelikož v dané obci bydlím.

Po sepsání všech nasbíraných jmen jsem vytvořila jejich seznam a krátký dotazník, jež jsem rozdala 20 lidem, kteří do Bedřichova jezdí z blízkého okolí (Jablonec nad Nisou, Liberec) či ze vzdálenějších částí republiky (Praha a okolí, Brno). V dotazníku jsem jednak zjišťovala, zda lidé PJ, která jsou zaznamenána v turistických mapách, znají a zda ví, která místa a které objekty tato jména označují. Za druhé bylo cílem dotazníku zjistit, zda a případně jaká jiná pomístní jména tito lidé na území obce Bedřichova používají. Nejednalo se o plnohodnotný průzkum, protože vzorek dotazovaných byl příliš malý. Dotazník měl spíš prověřit mé předpoklady o tom, jak si která PJ v úzu stojí.

S místními obyvateli jsem se osobně setkala a informace o PJ zjišťovala při rozhovorech.

Databáze Geonames

Při zjišťování informací o pomístních jménech na katastru obce Bedřichov jsem v první řadě pracovala s databází Geonames, z níž jsem čerpala v průběhu prvního čtvrtletí roku 2016. Poslední aktualizace databáze proběhla k datu 18. 4. 2016, přičemž na katastru obce Bedřichova jsem v ní nezaznamenala žádné změny oproti předešlému stavu.

Geonames je databází geografických jmen České republiky. Jde o systém pojmenovaných objektů, který je spravován Zeměměřičským ústavem.

Geonames obsahuje kompletní soubor prostorových a popisných informací o standardizovaných geografických jménech a jménech sídelních jednotek. Standardizované geografické jméno je vedeno v rámci popisných informací k cca 165 typům pojmenovaných geografických objektů. Geometrická reprezentace některých objektů Geonames se rovná objektu

vedenému v ZABAGED®, k němuž se jméno vztahuje. Další část objektů, především pozemkové tratě, lesní pozemky a místní části sídel, má zjednodušenou geometrii korespondující s umístěním popisu ve státním mapovém díle (SMD).

Databáze geografických jmen Geonames je výsledkem procesu standardizace geografických jmen probíhajícího v působnosti ČÚZK již od 70. let minulého století pro potřeby tvorby SMD. Digitalizace původní evidence byla zahájena v roce 1997, naplnění databáze Geonames bylo dokončeno v roce 2005. Od roku 2006 je databáze Geonames průběžně aktualizována a doplňována ve spolupráci s orgány místních samospráv a s pracovišti katastrálních úřadů v rámci tvorby digitální katastrální mapy, obnovy katastrálního operátu a prováděných pozemkových úprav.¹⁶

Turistické mapy¹⁷

Druhým hlavním zdrojem při sběru PJ byly turistické mapy. Jednou z nich byla tištěná mapa¹⁸ Jizerské hory od Geodézie On Line, která je v měřítku 1:25 000 a její podklady byly čerpány z aktuálních údajů Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního.

Používala jsem také velmi podrobnou online turistickou mapu¹⁹ dostupnou na mapovém portálu www.mapy.cz, jejíž měřítko je až do úrovně 1 : 5 000. Kromě značených turistických a cykloturistických tras obsahuje řadu významných turistických bodů a podrobnou anoniemi.

Historické mapy

Při zjišťování starších, především německých PJ, jsem využívala mapu druhého vojenského mapování²⁰, které proběhlo mezi lety 1806 – 1869, mapu stabilního katastru²¹ obce

---

¹⁶ Portál Geonames - úvod. ČÚZK: *Geoportál* [online]. 2010 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt\)\)/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26](http://geoportal.cuzk.cz/(S(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt))/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26).

¹⁷ Dále jen mapy

¹⁸ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Jizerské hory: Hejnice - Frýdlant - Nové Město pod Smrkem - Lázně Libverda - Bedřichov - Desná - Ferdinandov - Jizerka - Liberec - Smédava*. [turistická mapa]. 1 : 25 000. 2014. Otrokovice: Geodézie On Line, 2014.

¹⁹ *Mapy.cz* [online]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8&lgnd=1>.

²⁰ *2nd Military Survey, Section No. O_2_V, O_2_VI, O_3_V, O_3_VI*. Austrian State Archive/Military Archive, Vienna. Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně. Dostupné na WWW: <http://oldmaps.geolab.cz>.

²¹ *Císařské povinné otisky map stabilního katastru*. Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Dostupné na WWW: <http://archivnimapy.cuzk.cz/>

z roku 1834, předválečnou mapu²² od Ferdinanda Schmidta v měřítku 1:50 000 a mapu²³ Josefa Matouschka, původně vydanou roku 1927, nově vydanou roku 2012. Mapa je v měřítku 1:50 000.

Regionální vlastivědné publikace a periodika

- Třídílná encyklopedie detailně popisující Jizerské hory. Její díly se jmenují: *O mapách, kamení a vodě*²⁴, *O rašeliništích, květeně a zvířené*²⁵, *O lesích, dřevě a ochraně přírody*²⁶.
- Knihy Miloslava Nevrlého: *Připomínky zašlých časů: pomníčky Jizerských hor*²⁷ a *Knihy o Jizerských horách*²⁸.
- Turistický průvodce po Jizerských horách a jejich okolí: *Jizerské hory*²⁹.
- Lezecký průvodce: *Jizerské hory*³⁰.
- Disertační práce Mgr. Václava Lábuse, Ph.D.: *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory*³¹.
- Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku³²
- Bedřichovská obecní kronika (online)³³
- Příspěvky Mgr. Václava Lábuse, Ph.D. v periodiku *Krkonoše – Jizerské hory* (online)³⁴

²² SCHMIDT, Ferdinand. Bedřichov. Knihkupectví v Jablonci nad Nisou – Jindra Dolenský. Pozn. nedatováno.

²³ MATOUSCHEK, J. *Spezial-Karte vom Jeschken- u. Isergebirge*. Reichenberg : Paul Sollar, 1927. Reprint Liberec : Jizerko-ještědský horský spolek, 2012.

²⁴ KARPAŠ, Roman. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2009. ISBN 978-80-87100-08-0.

²⁵ KARPAŠ, Roman, Richard VIŠŇÁK a Pavel VONIČKA. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2013. ISBN 978-80-87100-23-3.

²⁶ KARPAŠ, Roman a Jiří HUŠEK. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2014. ISBN 978-80-87100-26-4.

²⁷ NEVRLÝ, Miloslav. *Připomínky zašlých časů: pomníčky Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2008. ISBN 978-80-87095-01-0.

²⁸ NEVRLÝ, Miloslav. *Knihy o Jizerských horách*. Ilustroval Milan JANÁČEK. Liberec: Vestri, 2007. ISBN 978-80-903029-6-9.

²⁹ ŘEHÁČEK, Marek. *Jizerské hory*. 2005. Kalendář Liberecka s.r.o, 2005. ISBN 978-80-87213-12-4.

³⁰ FAJGL, Pavel, Otakar SIMM a Milan VRKOSLAV. *Jizerské hory*. NH SAVANA, 2010. ISBN 2003334920004.

³¹ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Milan Harvalík, Ph.D.

³² *Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku*. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2003-. ISSN 1214-1585.

³³ *Bedřichovská obecní kronika* [online], aktualizováno 4. 7. 2016, dostupné z: <http://www.bedrichov.cz/soucasnost-a-historie/obecni-kronika/>.

³⁴ LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2007(4), 1 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z:

http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27.

LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1_0_125407_0_102674.pdf.

LÁBUS, Václav. O Bílé Nise a jejích jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2009(5), 1 [cit. 2016-04-13].

Dostupné z: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10456&Itemid=32.

Teoretické východisko

Informace pro následující kapitolu jsem čerpala z publikace *Pomístní jména v Čechách*. V této knize se podle současné platné onomastické terminologie pomístním jménem rozumí: „vlastní jméno neživého přírodního objektu na Zemi, který není určen k obývání a je v krajině pevně fixován“.³⁵

Pomístní jména jsou tedy skupinou jmen označujících různé neživé zeměpisné útvary a objekty vybudované lidmi. Takové objekty nebývají určeny k obývání a jsou v krajině fixovány. Pomístní jména lze rozdělit na hydronyma (vlastní jména vod – *Černá Nisa*), oronyma (vlastní jména tvarů vertikální činnosti povrchu zemského i mořského dna – *Malinový vrch*), pozemková jména (seskupení pozemků, obdělávaných pozemků), hodonyma (vlastní jména cest, ulic, stezek – *Uhlířská cesta*) a vlastní jména jiných neživých objektů a člověkem vytvořených objektů, jež nejsou určeny k obývání (balvany, kapličky, boží muka, kříže – *Gregorův kříž*).

Pomístní jména vznikla zcela přirozeně z potřeby člověka orientovat se v krajině a odlišit od sebe jednotlivé objekty. Lidé již v dávné minulosti dokázali detailně vnímat charakteristické rysy svého okolí, na jejichž základě vytvářeli pomístní jména. Velice podrobný přehled toho, co je v takových jménech zachyceno, vypracoval prof. Šmilauer. Ten pomístní jména třídí na:

- Obecné vztahy a vlastnosti (poloha, vzdálenost, velikost, tvar, barva, stáří).
- Země (vyvýšeniny, vhloubené tvary, půda, kulturní půda, kvalita půdy, vodstvo, atmosférické jevy).
- Rostlinstvo (porosty a jednotlivé rostliny, pěstění rostlin).
- Zvířectvo (volně žijící, domácí).
- Člověk (proměny majetkové a právní, lidská práce, lidská díla, duchovní život a historie).
- Nejasná jména.

LÁBUS, Václav. O Blatném potoku a dalších starých jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2008(9), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z:

http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10129&Itemid=30

³⁵ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995, s. 15. ISBN 80-200-0554-4.

Jména objektům dávají především lidé, kteří v dané lokalitě bydlí, pracují nebo mají jiný důvod, pro něž se zde často vyskytují. Na území obce Bedřichov to jsou hlavně sport, rekreace a turistika.

Při stanovování stáří pomístních jmen jsou důležité především historické doklady. Prvním stanoveným soupisem jmen pro celé území Čech byly fase tereziánského katastru z let 1713 – 1715 a následující josefínský katastr z let 1785 – 1789. Celkově nejstarší vrstvu pomístních jmen v Čechách tvoří hydronyma, tedy názvy vodních toků. Nalezneme zde i předslovanská jména včetně řeky Jizery, která dala název Jizerským horám, na jejichž území se nachází i obec Bedřichov.

Tak jako pomístní jména vznikají, mohou také zanikat. Nejčastěji k tomu dochází buď z důvodu zániku objektu, který označují, nebo z důvodu odchodu původního obyvatelstva. To je jev, se kterým se právě u pomístních jmen na území obce Bedřichov setkáváme. Původní německé obyvatelstvo bylo téměř kompletně vystřídáno obyvateli novými, českými (*více o této problematice v kapitole o Bedřichovu*).

Vztahověmodelová analýza pomístních jmen³⁶

Vztahový model hraje důležitou roli při analýze pomístního názvosloví z hlediska vztahu pojmenovatele k pojmenovávanému objektu. Takový vztah lze podle vztahověmodelové analýzy vyjádřit čtyřmi velmi širokými obsahově sémantickými kategoriemi, které odpovídají otázkám „kde/odkud“, „kdo/co“, „jaký“ a „čí“. Vztahový model je na základě těchto otázek rozdělen na čtyři skupiny, jak je uvedeno níže. Všechny anononymický materiál získaný během průzkumu dané lokality je v této práci analyzován podle vztahověmodelové analýzy prof. Jany Pleskalové uveřejněné v práci *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*³⁷.

- VM A – vyjadřuje polohu nebo směr pojmenovaného objektu.
  - o VM A *Hřebenovka*
  - o VM A+(C₂+B) *Pod Olivetskou horou*.

- VM B – vyjadřuje druh objektu, jde zejména o terénní formy, půdy, vody, rostlinstvo, živočišstvo.
  - o VM B *Homole*
  - o VM C₁+B *Bílé bukoví*

- VM C – vyjadřuje různé vlastnosti objektů³⁸. VM C můžeme dále rozdělit na VM C₁ a VM C₂. První skupina zahrnuje primární vlastnosti objektu (velikost, barva, látkové složení, výskyt rostlinstva a živočišstva, umístění v terénu). Druhá skupina se vztahuje k určitému ději, zahrnuje přírodní procesy, lidskou činnost, události, názvy metonymického původu a názvy vyplývající z místních pověr³⁹.
  - o VM C₁ *Kamenice, Mravenčí, Maliník*
  - o VM C₂ *Velbloud, Bufet, Magistrála*

---

³⁶ Dále jen VM.

³⁷ PLESKALOVÁ, J. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Praha- Jinočany : H & H, 1992.

³⁸ KARLÍK, P. *Encyklopedický slovník češtiny*, s. 213.

³⁹ PLESKALOVÁ, J. *Pomístní jména na M a S*, cit. dle KLOUDOVÁ, M., *Pomístní jména na katastrálním území Benecko (okres Semily) v 19. a 20. století*, s. 16.

- VM D – vyjadřuje posesivitu a jiný vztah k osobám.

- o VM D *Bedřichov, Kristiánov*

Kombinacemi těchto VM se vytvářejí VM dvoučlenné a vícečlenné. Ty mohou být složené, dvouslovné a víceslovné⁴⁰.

- o VM D+B *Johneho pomník*
- o VM C₁+A+B *Malý Kamenický potok*
- o A+(B+A) *Pod sedlem Holubníku*

---

⁴⁰ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ (eds.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. s. 213. ISBN 80-7106484-X.

5. Heslová část

V této části budou uvedena veškerá PJ, která byla na katastru obce nashromážděna, a se kterými jsem následně pracovala. PJ jsou řazena abecedně.

Základním tvarem PJ je vždy ten, který je uveden v databázi Geonames. Pokud ale název v databázi uveden není a je čerpaný z mapy, pak je za jeho základní tvar brán ten z tištěné mapy turistické⁴¹. Některá PJ byla také čerpána z online mapy dostupné na serveru Seznam.cz⁴², pokud se toto PJ uvádí zde, ale není v předešlých dvou zdrojích, pak je tato podoba PJ brána jako základní. Ve druhé části heslového seznamu jsou uváděna PJ, která byla sebrána z úzu, tedy ta, která jsou živě používána, ale nejsou uvedena v databázi ani v žádné z výše uvedených map. U takových PJ je jako základní tvar brán ten nejvíce frekventovaný.

Do této práce nejsou zařazena všechna jména, která lze v mapách nalézt. Jedná se o jména na pomezí toponym a chrématonym, jde tedy o ubytovací a stravovací zařízení, jichž je ve zkoumané oblasti tak velké množství, že by vystačila na samostatnou práci. Při výběru, která taková jména do práce zahrnuta budou, jsem brala v potaz to, která jsou skutečně užívána v úzu. Konkrétní výběr jmen pak probíhal na základě dotazníků a rozhovorů s místními obyvateli, turisty a sportovci, kteří do Bedřichova jezdí. Ti na základě mých dotazů uváděli, jaká taková jména z dané oblasti aktivně užívají. Mou snahou bylo zjistit, která ubytovací či stravovací zařízení vnímají jako významné orientační body a právě jejich jména byla do práce zahrnuta.

Během získávání informací o jednotlivých PJ se objevilo několik problémů. Především ten, že některá PJ se v úzu používají pro jiné místo, než které je uvedeno v mapě. Podobně problematická byla PJ, která se vyskytují v mapě, ale v úzu používána nejsou a pro dané místo se používá PJ zcela odlišné. Takové případy jsou detailněji rozebrány u konkrétních hesel.

---

⁴¹ ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Jizerské hory: Hejnice - Frýdlant - Nové Město pod Smrkem - Lázně Libverda - Bedřichov - Desná - Ferdinandov - Jizerka - Liberec - Smédava*. [turistická mapa]. 1 : 25 000. 2014. Otrokovice: Geodézie On Line, 2014.

⁴² *Mapy.cz [online].* *Mapy.cz*, [cit. 2016-07-06]. Dostupné z:

<https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8&lgnd=1https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8&lgnd=1>.

U každého hesla je nejprve uvedena lokalizace objektu, které PJ označuje. V druhém bodě jsou uvedeny zdroje, ve kterých se toto PJ objevuje, tedy zda jej lze najít v turistické mapě (online nebo tištěné), zda je zaznamenáno v databázi Geonames, nebo jestli je dané PJ používáno pouze v úzu. Ve třetím bodě je uvedeno, zda je dané PJ skutečně používáno a kým (místní obyvatelé, turisté, sportovci), nebo jestli je uvedeno v mapě, ale mezi lidmi známé a používané není. V dalších bodech jsou PJ rozebrána po stránce formální utvářenosti a motivace vzniku pojmenování. Při zjišťování těchto motivů mi byla významným zdrojem informací regionální literatura (podrobněji viz kapitola *Východiska*). Motivaci pojmenování řady objektů jsem ověřovala i vlastním průzkumem daných míst a dotazováním místních obyvatel. U některých PJ se motivů pojmenování dohledat nepodařilo.

Šestý bod každého hesla uvádí vzorec modelové klasifikace PJ. Celkový přehled výsledků modelové klasifikace je vypracován v závěrečné části práce.

Pokud pro jedno místo v mapě existuje více názvů nebo je PJ v úzu různě obměňováno, jsou dané variety součástí jednoho hesla. Alternativní názvy jsou uvedeny v bodě sedm. Ve stejném bodě jsou také uvedeny názvy německé.

Struktura hesla

1. druh objektu a jeho lokalizace
2. zdroj
3. uživatelé
4. formální utvářenost
5. motivace pojmenování
6. modelová klasifikace
7. varianty

6. Slovník

Názvy z databáze Geonames, tištěné turistické mapy a mapy dostupné online⁴³

Bedřichovské sedlo

1. Horské sedlo pod Malinovým vrchem, 779 m n. m., prochází přes něj silnice z Bedřichova do Liberce.
2. Turistická mapa.
3. PJ se užívá minimálně; sedlo je běžně nazýváno *Maliník*, k čemuž navádí i jméno tamní autobusové zastávky, která se nazývá *Maliník*.
4. Základem dvouslovného oronyma je apelativum *sedlo*, blíže určené přívlastkem *Bedřichovské*, které je utvořeno vlastním jménem obce *Bedřichov* a sufixem *-ské*.
5. Horské sedlo nad obcí Bedřichov.
6. VM A+B
7. *Maliník, Sedlo*.

Bílá Nisa

1. Řeka pramenící severně od Bedřichova v PR Klikvová louka, protékající obcí směrem k Jablonci nad Nisou.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ v úzu nepoužívané.
4. Základem dvouslovného názvu je hydronymum *Nisa*, specifikované adjektivem *Bílá*.
5. Původ⁴⁴ jména je s velkou pravděpodobností předslovanský, není však zcela objasněn. Řeka *Nisa* získala řadu přívlastků, setkáme se proto v Jizerských horách s *Nisou Lužickou*, *Černou* či *Jabloneckou*, která bývala považována za hlavní tok. Hlavní větví je však podle hydrografického hlediska *Nisa Bílá*, jež v minulosti dostala mnoho různých jmen podle obcí, jimiž protéká (*Friedrichswalde Neisse*, *Granzbach*, *Lautschneibach*, *Reinowitzer Wasser* či jednoduše *Neisse*). Nejstarším doloženým názvem dnešní *Bílé Nisy* je slovanské jméno *Loučná*, název *Bílá Nisa* se objevuje až na přelomu 19. a 20. století v liberecké a

---

⁴³ Viz kapitola *Východiska*.

⁴⁴ LÁBUS, Václav. O Bílé Nise a jejích jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2009(5), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10456&Itemid=32.

jablonecké vlastivědě a to s poznámkou, že přívlastku *Weisse* se používá jen k odlišení od nedaleko pramenící *Černé Nisy*.

6. VM $C_1 + \underline{C}_1$

7. *Nisa, Bedřichovská Nisa, Rýnovická Nisa, Loučná Nisa, Neisse*.

Bílé bukoví

1. *Bílé bukoví* je název části lesa pod *Holubníkem*, nad cestou mezi rozcestími *Pod sedlem Holubníku* a *Točna*.

2. Turistická mapa.

3. PJ jen málo užívané a to v nespisovné podobně *Bílý buky*.

4. Základem dvouslovného názvu je hromadné substantivum odvozené od apelativa *buk* sufixem *-oví*, blíže určené přívlastkem *Bílé*.

5. PJ je překladem původního německého názvu. Původním motivem bylo pravděpodobně složení lesa dané oblasti.

6. VM $C_1 + \underline{B}$

7. *Buky, Bílý buky*⁴⁵, *Panelka, Malý kolo*⁴⁶, *Kulaťák, Weisse Buchicht*

Blatná

1. Označení části lesa jihovýchodně od *Nové Louky*.

2. Turistická mapa.

3. PJ není běžně užíváno.

4. PJ je utvořeno změnou koncovky anoikonyma *Blatný*.

5. Část lesa pojmenovaná pravděpodobně podle Blatného potoka, který tudy protéká.

6. VM $\underline{C}_1$

7. *Blattnei*.

---

⁴⁵ *Bílými buky* se mezi turisty a sportovci také označuje celá *Nová cesta*, která vede od *Kristiánova* na *Točnu*.

⁴⁶ *Malý kolo* je název používaný sportovci, zejména běžeckými lyžaři a cyklisty. Označuje trasu vedoucí z *Bedřichova* přes *Novou Louku, Hřebínek, Točnu, Bílé bukoví, Kristiánov, Blatný rybník* a opět *Novou louku* směrem zpět na stadion v *Bedřichově*.

Blatný potok

1. Potok, který pramení jižně od *Hřebínku*, protéká *Blatným rybníkem* a vlévá se do vodní nádrže *Josefův Důl*.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ je mezi uživateli známe, není však často používané.
4. Základem dvouslovného oronyma je substantivum *potok*, blíže určené adjektivem *Blatný*.
5. Pojmenování *Blatného potoka* patří k nejstarší vrstvě pomístních jmen centrální části Jizerských hor. Nejstarším dokumentem zachycujícím jméno tohoto potoka je listina týkající se hraničních sporů mezi Frýdlantským a Navarovským panstvím z roku 1591. Potok byl pojmenován podle rašeliniště, jímž protéká. Původní jednoslovný název *Blatnice* lze rozpoznat ve staré německé podobě zachycené v 17. Století – *Plätnitz*. Na začátku 19. století již najdeme podobu *Platnay*, v pozdějších pramenech tvar *Blatney*, až se pravopis ustálil na *Blattnei*. Od konce 19. století se v českých pramenech znovu objevuje český název – *Blatný potok*.⁴⁷
6. VM C₁+B
7. *Blattnei Bach*.

Blatný rybník

1. Vodní plocha na toku *Blatného potoka*, jihovýchodně od *Nové Louky*.
2. Geonames, turistická mapa.
3. Název žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *rybník*, blíže určené adjektivem *Blatný*.
5. Jméno *Blatný potok* patří k nejstarší vrstvě pomístních jmen centrální části Jizerských hor. Rybník byl vystavěn roku 1780 a pojmenován právě podle potoku, na kterém leží, *Blattnei Teich*.⁴⁸
6. VM C₁+B

---

⁴⁷ LÁBUS, Václav. O Blatném potoku a dalších starých jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2008(9), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10129&Itemid=30.

⁴⁸ LÁBUS, Václav. O Blatném potoku a dalších starých jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2008(9), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10129&Itemid=30.

7. *Blaták, Blatnej rybník, Blatenskej rybník, Blattnei Teich.*

Černá hora

1. Vrchol ve výšce 1085 m n.m, nedaleko vrcholu se nachází skalky *Sněžné věžičky* a *Čertův odpočinek*.
2. Schmidt, turistická mapa, Geonames.
3. PJ užívané především turisty, v místním úzu se často neobjevuje.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *hora* blíže určené adjektivem *Černá*.
5. Adjektivum černý se často vztahuje k barvě skály, případně nerostu, který se těží v lomu.⁴⁹ Zde byla pravděpodobně motivací tmavá barva jehličnatých stromů rostoucích v dané lokalitě.
6. VM C₁+B
7. *Černá hora, Černá, Schwarz Berg, Šworcpurk, Czernej, Czerna hora*⁵⁰

Černá Nisa⁵¹

1. Řeka pramenící pod *Olivetskou horou* blízko *Hřebínku*, protékající *Bedřichovskou přehradou* dolů k *Liberci*. Jedná se o jednu z větví řeky *Nisy*. Od *Bedřichovské přehrady* do *Bedřichovského sedla* vede stejnojmenná naučná stezka.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného názvu je hydronymum *Nisa*, které je specifikované adjektivem *Černá*.
5. Motivace pojmenování není jistá. Jednou z možností je, že řeka jméno získala díky svému tmavému bahnitému dnu. Lidé si totiž obecně při vytváření PJ všímali různých skutečností, mezi něž patřily i relativní znaky jako je barva.⁵²
6. VM C₁+C₁
7. *Černá Nisa, Nisa, Schwarze Neisse.*

---

⁴⁹ ŠTĚPÁN, P. *Označení černé a bílé barvy v zeměpisných jménech v Čechách. Naše řeč*, 2003, roč. 86, č. 2, s. 82-95.

⁵⁰ LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1__0_125407_0_102674.pdf

⁵¹ Jako *Černá Nisa* bývá mezi lidmi označována *vodní nádrž Bedřichov*, do kterého řeka vtéká.

⁵² OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995, s. 273. ISBN 80-200-0554-4.

Černý dolík

1. Část lesa několik desítek metrů vzdáleného od bedřichovského stadionu směrem k rozcestí *U buku*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Dvojslovný název tvořený substantivem *dolík* a adjektivem *Černý*.
5. Motivace pojmenování vychází pravděpodobně z charakteru terénu v dané lokalitě.
6. VM C₁+B
7. *Pětka, Závodní tratě*.⁵³

Čertův odpočinek

1. Skalka jihozápadně od vrcholu *Černé hory*.
2. Turistická mapa.
3. PJ užívaný turisty.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *odpočinek* specifikované posesivním adjektivem *čertův* ze substantiva *čert* a sufixu *-ův*.
5. Čertu nebo ďáblu byl v minulosti často připisován vznik různých nápadných, neobyčejných útvarů, jejichž původ byl pro lidi těžko pochopitelný. Jako čertovo dílo si proto lidé vykládali i vznik kruhovitých hlubokých mís v tvrdé žule – „*vymáčkli je do nich čerti svými pekelnými zadky*“⁵⁴. V Jizerských horách patří mezi nejznámější „ďáblové výtvoř“ skála na *Černé hoře*, německy *Teufelssitz*.
6. VM C₂+C₂
7. *Černá hora, Teufelssitz*.

Červenkův kříž

1. Kříž leží po levé straně žluté turistické cesty vedoucí v blízkosti *Bedřichovské přehrady* k *Závorám*.
2. Turistická mapa.
3. PJ není v úzu používán.

---

⁵³ Černým dolíkem prochází závodní lyžařské tratě dlouhé pět kilometrů. Z toho důvodu se části lesa, nazývajících se Černý dolík, mezi sportovci i místními obyvateli říká *Pětka* či *(Závodní) Tratě*.

⁵⁴ NEVRLÝ, Miloslav. *Kniha o Jizerských horách*. Vyd. 4., Ve Vestri 1. Ilustrace Milan Janáček. Liberec: Vestri, 2007. ISBN 978-80-903029-6-9., s. 220.

4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *kříž* specifikované posesivním adjektivem *Červenkův*. Adjektivum je tvořeno vlastním jménem *Červenka* a sufixem *-ův*.
5. Kříž připomíná tragickou smrt Iva Červenky z roku 2000.
6. VM D+B

Červený potok

1. Vodní tok pramenící poblíž *Nové Louky* a vtékající do vodní nádrže *Josefův Důl*
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *potok* specifikované adjektivem *Červený*.
5. Motivace PJ vychází pravděpodobně z červeného zbarvení vody v potoce, respektive jejího dna.⁵⁵
6. VM C1+B
7. *Rotes Floss*.

Gahlerův kříž

1. Kříž, který dříve stál na skalce u *Červeného potoka*, po pravé straně od silnice z *Bedřichova* na *Novou louku*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v místním úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *kříž* specifikované posesivním adjektivem *Gahlerův*, tvořeným vlastním jménem *Gahler* a koncovkou *-ův*.
5. Kříž postavil lesní Gahler. Rok a důvod jeho umístění se nepodařilo dohledat.
6. VM D+B

Gregorův kříž

1. Rozcestí pojmenované po kříži, který stojí u cesty z *Nové Louky* směrem na *Hřebínek*.
2. Turistická mapa.
3. PJ používané v místním úzu i turisty a sportovci, kteří do Jizerských hor jezdí.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *kříž* specifikované posesivním adjektivem *Gregorův*, tvořeným německým vlastním jménem *Gregor* a koncovkou *-ův*.

---

⁵⁵ ŠTĚPÁN, P. *Označení černé a bílé barvy v zeměpisných jménech v Čechách*. *Naše řeč*, 2003, roč. 86, č. 2, s. 82-95.

5. Původ pomníčku není přesně znám, s největší pravděpodobností však nemá souvislost s žádnou tragickou událostí.
6. VM D+B
7. *Gregoráč, Gregorkreuz.*

Gärtnerova smrt

1. Pomníček v lese několik metrů od silnice vedoucí na *Novou Louku*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v místním úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *smrt* doplněné posesivním adjektivem *Gärtnerova*. To je tvořeno německým vlastním jménem *Gärtner* a příponou *-ova*.
5. V roce 1878 na tomto místě zahynul při práci se dřevem dřevorubec Josef Gärtner.
6. VM D+C₂

Hejnická cesta

1. Cesta vedoucí z *Hřebínku* na rozcestí *Gregorův kříž*, kde se potkává s *cestou Uhlířskou*
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *cesta* specifikované adjektivem vytvořeným z PJ *Hejnice*.
5. Cesta je pojmenována podle obce *Hejnice*, ze které vede.
6. VM A+B

Holubnická cesta

1. Cesta vedoucí z *Točny*, dále pod *Holubníkem*, *Sedlem Holubníku* a *Černou horou*, kde se napojuje na *Novou cestu (Panelku)*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem PJ je substantivum *cesta* specifikované adjektivem *Holubnická*, které je utvořeno z pomístního jména *Holubník* a sufixu *-ská*. Zde dochází ke splývání hláskových skupin na hranici základu slova a přípony: *-c + -ská → -cká*.
5. Jméno cesty vychází z názvu hory, pod kterou vede.
6. VM A+B

Homole

1. Část lesa ve svahu *Černé hory*.
2. Turistická mapa.
3. PJ v úzu známé, ale ne běžně užívané.
4. PJ je tvořeno substantivem.
5. Substantivum homole znamená ‚vrch nahoře zakulacený‘⁵⁶, PJ vzniklo z původního německého názvu *Steinköppl*.
6. VM B
7. *Steinköppl*.

Hřbítek

1. Táhlý hřeben podél cesty na *Hřebínek*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu⁵⁷.
4. PJ deminutivem substantiva hřbet.
5. PJ motivované úzkým táhlým tvarem hřebene.
6. VM B
7. *Dressler Hübel*.

Hřebenovka

1. PJ označuje v turistické mapě trasu z *Oldřichova v Hájích* přes *Jizerské hory* až na osadu *Jizerka*.
2. Turistická mapa.
3. PJ užívané turisty.
4. PJ je utvořeno univerbizací sousloví hřebenová cesta.
5. Trasa, jíž PJ označuje, vede přes hřebeny Jizerských hor.
6. VM A

---

⁵⁶ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995, s. 265. ISBN 80-200-0554-4.

⁵⁷ PJ znali především místní obyvatelé a jen minimum lidí, kteří v Bedřichově nežijí. Všichni tito dotazovaní však uvedli, že byť PJ znají, aktivně ho nepoužívají.

Hřebínek

1. Rozcestí v údolí mezi *Holubníkem* a *Olivetskou horou*. Z křižovatky vedou cesty na *Točnu*, *Gregorův kříž*, *Bílou kuchyni* a dolů do *Ferdinandova*.
2. Turistická mapa
3. Pomístní jméno žijící v místním úzu i mezi turisty a sportovci, kteří do Jizerských hor jezdí.
4. PJ je tvořeno deminutivem substantiva hřeben.
5. PJ *Hřebínek* vzniklo pravděpodobně přenesením pojmenování z táhlého hřebene (*Hřbítek*) podél cesty k *Hřebínku*.
6. VM B
7. *Kammel*.

Jelení potok

1. Vodní tok pramenící u *Černé hory* a nad *Josefovým Dolem* se vlévá do *Kamenice*.
2. Turistická mapa.
3. PJ v místním úzu nepoužívané.
4. PJ je tvořeno substantivem *potok* a adjektivem *Jelení*.
5. Motivace pojmenování vycházela z výskytu jelenů v dané lokalitě.
6. VM C₁+B
7. *Bergwasser*.

Jeskyně Valhala

1. Jeskyně vzdálená několik desítek metrů od rozcestí *Pod přehradou*, 3 kilometry severně od *Bedřichova*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu i mezi turisty.
4. Substantivum *jeskyně* je specifikováno vlastním jménem *Valhala*, převzatého z původního severského jména *Valhalla*.
5. *Valhalla* je staronordickým pojmem z bájesloví. Označuje místo, kam po smrti odcházejí padlí hrdinové. Jeskyně v *Jizerských horách* dostala toto jméno proto, že se zde skrývá ponorný systém říčky *Černé Nisy*.
6. VM B+C₂

Johneho pomník

1. Pomník na levém břehu přehrady na *Černé Nise*.
2. Turistická mapa.
3. PJ v úzu nepoužívané.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *pomník*, specifikované posesivním adjektivem *Johneho*.
5. Pomník vznikl na památku studenta učitelství Herberta Johneho, který v červnu roku 1930 plaval do poloviny nádrže přehradního jezera, kde pravděpodobně utonul po náhlé srdeční zástavě.
6. VM D+B

Jägerova smrt

1. Pomníček při cestě z *Kristiánova* na *Rozmezí*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *smrt*, které je specifikováno posesivním adjektivem *Jägerova*. To je tvořeno německým vlastním jménem *Jäger* a příponou *-ův*, resp. femininním tvarem *-ova*.
5. Pomníček z roku 1927 připomínající smrt Franze Jägera.
6. VM D+C₂

Kamenice

1. Vodní tok pramenící pod vrchem *Holubníku*.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ žijící v místním úzu, ale užívané jen zřídka.
4. PJ je odvozeninou substantiva kámen (vyjádření vlastnosti).
5. Původně český název zachycen již v zápisech z 16. století („*Kamenicze*“), německy *Kamnitz*. Motivem PJ bylo kamenité koryto řeky.⁵⁸
6. VM C₁

---

⁵⁸ VÁCLAV, Lábs. *O Blatném potoku a dalších starých jménech* [online]. 2008 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10129&Itemid=30.

7. *Kamnitz.*

Kamenný posed

1. PJ označuje úsek lesa pod *Novou cestou*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *posed*, specifikované adjektivem *Kamenný*.
5. V dané oblasti se nachází množství skalek, z nichž některá byla pravděpodobně využívána jako posed.
6. VM C₁+B

Klikvová louka

1. Přírodní rezervace, skupina rašelinných louček, podmáčených smrčín a porostů kleče nacházející se na rozvodí Lužické a Černé Nisy, nedaleko *Vládní cesty* mezi *Bedřichovem* a *Novou Loukou* v nadmořské výšce 770 metrů. Celková rozloha je 13,39 hektarů.
2. Turistická mapa, územní mapa 1883, Geonames.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *louka*, specifikované adjektivem *Klikvová*. To je tvořeno ze substantiva *klikva* a sufixu *-ová*.
5. PJ vychází ze substantiva *klikva*, jež označuje rod rostlin z čeledi vřesicovitých. Rod je dále řazen do rodu brusnice a mezi další brusnice patří i brusnice brusinka. Právě brusinka znamená v překladu německé slovo *Moosbeer*, jež bylo v původním názvu tohoto rašeliniště *Moosbeer Heide*.
6. VM C₁+B
7. *Moosbeer Heide*.

Klogertův kámen

1. Pomník ležící několik metrů od *Vládní cesty*, nedaleko PR *Klikvová louka*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem PJ je substantivum *kámen* a posesivní adjektivum *Klogertův*, tvořené vlastním jménem *Klogert* a posesivní příponou *-ův*.

5. Jde o nejstarší pomníček v Jizerských horách vůbec. Postaven byl roku 1674 pravděpodobně po tragické smrti dřevorubce Klogerta, na kterého spadla při práci jedle.
6. VM D+B

Kristiánov

1. Bývalá sklářská huť a osada; dnes se *Kristiánovem* označuje okolí památníku sklářství a v úzu i rozcestí *Pod Kristiánovem*.
2. Geonames, turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. *Kristiánov* je českým překladovým jménem z původního PJ *Christianstal*, jež vycházelo z německého vlastního jména Christian, tedy česky Kristián, k němuž byl připojen sufix *-ov*.
5. Roku 1776 byla dostavěna a otevřena sklářská huť založená Johannem Leopoldem Riedelem. Pojmenována byla huť a okolo ní vznikající osada podle tehdejšího majitele panství Christiana Filipa Clam-Gallase. Po 111 letech existence osada vyhořela. V současné době je v bývalém, nově zrekonstruovaném domě skláře Fuchse, zprovozněné muzeum kristiánovského sklářství.⁵⁹
6. VM D
7. *Kristiánov, Christiansthal*.

Kristiánovská cesta

1. Cesta vedoucí z *Kristiánova* na *Rozmezí* a *Čihadla*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *cesta*, které je specifikované posesivním adjektivem Kristiánovská. Toto adjektivum vzniklo od místního jména *Kristiánov* připojením sufixu *-ská*.
5. Cesta vede z osady *Kristiánov*, po níž dostala jméno.
6. VM A+B

---

⁵⁹ *Bedřichovská obecní kronika* [online], aktualizováno 4. 7. 2016, dostupné z: <http://www.bedrichov.cz/soucasnost-a-historie/obecni-kronika/>.

7. *Christiansthaler Strasse*

Krop-Seffův kříž

1. Kříž leží v lese pod *Holubníkem*, několik metrů pod *Novou cestou*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. PJ je tvořeno substantivem kříž, jež je specifikováno adjektivem z německého vlastního jména *Krop-Steff*.
5. Kříž nechal postavit hrabě Clam-Gallas pod silným stromem, dvojitým bukem, jenž mu poskytl ochranu, když byl při cestě z *Nové Louky* napaden pytlákem Josefem Pörnerem, zvaným Krop-Steff.
6. VM D+B
7. *Krop-Steff Kreuz*

Malinový vrch⁶⁰

1. Nejvyšší bod *Vysokého hřebene*, 826 m n. m.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu často nepoužívá, častěji se používá jeho zkrácené varianty *Maliník* (více viz heslo *Maliník*).
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *vrch*, blíže specifikované adjektivem *malinový*, které je tvořeno sufixem *-ový* od substantiva *malina*.
5. Původní⁶¹ název *Malinového vrchu* byl německý *Himbeerberg* a označoval pouze dnes již bezejmennou vyvýšeninu poblíž současného *Malinového vrchu*. Ten se původně nazýval *Weberberg*, což potvrzuje i podrobný turistický průvodce Franze Hüblera z roku 1902. Záměna jmen proběhla podle všeho omylem, a to vinou rakouských kartografů, kteří v polovině 19. století přenesli název *Himbeerberg* na vedlejší vrch. V roce 1877 pak geodet Karel Kořistka poprvé použil název *Malinový vrch* pro označení nejvyššího bodu *Vysokého hřebene*, a od té doby se ho, spolu se zkrácenou variantou *Maliník*, používá dodnes.

---

⁶⁰ Pro dané PJ se užívá častěji varianta *Maliník*. Více o tomto PJ u příslušného hesla.

⁶¹ LÁBUS, Václav. Ztracená jména. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2011(7), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=11430&Itemid=37.

Starší název *Malinového vrchu Weberberg* znovu ožil díky stavbě turistické chaty *Weberbergbaude* Karla Zenknera, který se při výběru názvu chaty nechal inspirovat starším, správnějším názvem vrchu. Po válce se objekt nazýval *Fučíkova chata*, poté *Weberova bouda* nebo *Hotel Weber*. V současné době je na *Malinovém vrchu* v provozu *Restaurace Weberovka*.

6. VM C₁+B
7. *Maliník*⁶², *Weberovka*, *Himbeerberg*, *Weberberg*.

Malý Kamenický potok

1. Vodní tok pramenící pod vrcholem *Černé hory*, který se na rozcestí *Lexova památka* vlévá do potoka *Kamenice*.
2. Turistická mapa.
3. Pj se v úzu nepoužívá.
4. Základem PJ je substantivum *potok*, specifikované adjektivy *Malý* a *Kamenický*.
5. Potok je jednou z větví řeky *Kamenice*⁶³.
6. VM C₁+A+B
7. *Kamenice*, *Klein Kamnitz*

Melzerův pomník

1. Pomník ležící při *Vládní cestě*, nedaleko *vodní nádrže Bedřichov*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *pomník*, specifikované posesivním adjektivem *Melzerův*. To je tvořeno vlastním jménem *Melzer* a sufixem *-ův*.
5. Pomník z roku 1905 připomíná tragickou smrt Roberta Melzera, který zemřel čtyři dny po nehodě na úzkokolejně železnici, která vedla těsně podél dnešní lesní silnice od přehrady do *Bedřichova*.
6. VM D+B

---

⁶² PJ *Maliník* se označuje také *Bedřichovské sedlo* pod vrcholem. Samotnému vrcholu se běžně říká *Weberovka*, podle jména chaty, která na *Malinovém vrchu* stojí. Více viz heslo *Restaurace Weberovka*.

⁶³ Viz heslo *Kamenice*.

Mravenčí

1. Část lesa nedaleko rozcestí *U Buku*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. PJ je utvořeno zpodstatněným adjektivem.
5. Motivace PJ vychází pravděpodobně vysokého výskytu mravenců v dané lokalitě.
6. VM C₁

Nová cesta

1. Cesta vedoucí z *Kristiánova* na rozcestí *Točna*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu *Nová cesta* je substantivum *cesta*, které je specifikováno adjektivem *Nová*. PJ *Panelka* je tvořeno substantivem *panel* a sufixem *-ka*.
5. PJ *Nová cesta* vychází z faktu, že cesta je utvořena poměrně nedávno, tedy nově.
6. VM C₂+B
7. *Panelka*⁶⁴, *Malý kolo*⁶⁵.

Nová Louka

1. Samota ležící na *Blatném potoce*; významná křižovatka turistických tras.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ žijící v místním úzu i mezi turisty a sportovci.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *Louka*, specifikované adjektivem *Nová*. PJ je doslovným překladem z německého názvu *Neuwiese*.
5. Bezlesé místo, na němž roku 1756 založil majitel sklářské hutě v Bedřichově Jan Josef Kittel sklářskou huť, která byla v provozu do roku 1817. O dvacet let později byla její budova stržena. Na *Nové Louce* byl z panského domu, který po stěně huti zbyl, zbudován

---

⁶⁴ Viz heslo *Panelka*.

⁶⁵ *Malý kolo* je název používaný sportovci, zejména běžeckými lyžaři a cyklisty. Označuje trasu vedoucí z *Bedřichova* přes *Novou Louku*, *Hřebínek*, *Točnu*, *Bílé bukovi*, *Kristiánov*, *Blatný rybník* a opět *Novou louku* směrem zpět na stadion v *Bedřichově*.

zámeček, který byl ve 30. letech 20. století pojmenován po kancléři Šámalovi. Podle něho bývala označována i *Nová Louka* jako *Šámalova louka* či *Šámalov*.⁶⁶

6. VM C₂+B
7. *Nová, Šámalka, Šámalova louka, Šámalov, Neuwiese.*

Olivetská hora

1. Vrchol hory (886 m n. m.) a stejnojmenné rozcestí na modré turistické značce, která přes vrchol prochází.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *hora*, které je specifikováno adjektivem *Olivetská*.
5. PJ je překladem z původního německého *Ölberg*. Přenesením biblického jména poukazuje k tzv. *Nové poutní cestě do Hejnic*.
6. VM C₂+B
7. *Olivetská, Olivetka, Ölberg, Abschknochen.*

Památník sklářství v Jizerských horách

1. Muzeum připomínající zaniklou sklářskou huť v osadě *Kristiánov*.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ je mezi lidmi známé, ale v úzu se běžně používá zkrácené podoby *Památník*.
4. PJ se skládá ze substantiva v nominativu *Památník*, substantiva v genitivu *sklářství*, prepozice v pojící se substantivem v lokálu *horách*, které je specifikováno adjektivem *Jizerských*. Adjektivum je utvořeno z vlastního jména *Jizera*, sufixu *-ský* a plurálové koncovky *-ých*.
5. Pojmenování památníku připomínajícího zaniklou sklářskou huť a sklářské řemeslo.
6. VM B+C₂+A
7. *Památník sklářství, Památník*

---

⁶⁶ NEVRLÝ, Miloslav. *Knih o Jizerských horách*. Ilustroval Milan JANÁČEK. Liberec: Vestri, 2007. s. 120. ISBN 978-80-903029-6-9.

Pod Kristiánovem

1. Rozcestí několik desítek metrů vzdálené od bývalé sklářské huti *Kristiánov*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá. Pro dané místo se užívá PJ *Kristiánov*.
4. PJ je tvořeno prepozicí *Pod* a místním jménem v instrumentálu *Kristiánov*⁶⁷
5. PJ vzniklo proto, že se toto rozcestí nachází pod loukou, na níž v minulosti stála část osady *Kristiánov*.
6. VM A+D
7. *Kristiánov*.

Pod Olivetskou horou

1. Rozcestí za *Vodní nádrží Bedřichov*, na cestě mezi rozcestími *Závory* a *Za přehradou*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem v instrumentálu *hora* s prepozicí *pod*. Specifikováno je adjektivem *Olivetskou*.
5. Motivací je lokalizace rozcestí na úpatí *Olivetské hory*.
6. VM A+(C₂+B)
7. *Pod Olivetskou*.

Pod přehradou

1. Rozcestí na cestě vedoucí z *Rudolfova* k *Vodní nádrží Bedřichov*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu, používané především mezi turisty.
4. PJ je tvořeno substantivem *přehrada* v instrumentálu a prepozicí *Pod*.
5. Motivace PJ vychází z lokalizace rozcestí.
6. VM A+B

Pod Sedlem Holubníku

1. Rozcestí na *Nové cestě (Panelce)*, severně od osady *Kristiánov*.
2. Turistická mapa

---

⁶⁷ Viz heslo *Kristiánov*.

3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno dvěma substantivy v instrumentálu a prepozicí *Pod*. PJ *Holubník* je volným překladem původního německého PJ *Taubenhaus*.
5. Motivací PJ je lokalizace rozcestí pod vrcholem, který se jmenuje *Holubník*.
6. VM A+(B+A)
7. *Pod Sedlem, Pod Holubníkem, Bílé/ Bílý Buky*⁶⁸.

Pod Weberovkou

1. Rozcestí na *Vysokém hřebeni*, pod vrcholem *Malinového vrchu*. U rozcestí končí lyžařský vlek *Weber*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno univerbizovaným jménem *Weberovka*⁶⁹ v instrumentálu a prepozicí *Pod*.
5. Motivací PJ je lokalizace rozcestí pod *Malinovým vrchem*, kde stojí bývalý *Hotel Weber*.
6. VM A+D

Porscheho smrt

1. Pomník ležící na levém břehu *Černé Nisy* asi kilometr od jejího pramene.
2. Turistická mapa.
3. PJ užívané turisty.
4. PJ je tvořeno substantivem *smrt*, které je specifikováno posesivním adjektivem *Porscheho*.
5. Památník připomínající památku libereckého statkáře Václava Porscheho, který byl 25. června 1874 v těchto místech zavražděn a okraden.
6. VM D+C₂

Restaurace Weberovka

1. Restaurace na *Malinovém vrchu*.
2. Turistická mapa⁷⁰.
3. V místním úzu se používají jiné varianty tohoto PJ.

---

⁶⁸ Viz PJ *Bílé bukoví*.

⁶⁹ Viz heslo *Restaurace Weberovka*.

4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *Restaurace* specifikované univerbizovaným jménem *Weberovka*. To vychází z původního německého dvouslovného názvu *Hotel Weber*.
5. Původně byla na *Malinovém vrchu* postavena turistická chata *Weberbergbaude* Karla Zenknera, který se při výběru názvu objektu nechal inspirovat starším, správnějším názvem *Malinového vrchu*, *Weberberg*. Po válce se objekt nazýval *Fučíkova chata*, poté *Weberova bouda*, *Hotel Weber* a v současné době je zde *Restaurace Weberovka*.
6. VM B+D
7. *Weberovka*, *Maliník*⁷¹, *Fučíkova chata*, *Hotel Weber*, *Weberbergbaude*.

Stammelův kříž

1. Rozcestí za *Vodní nádrží Bedřichov*, na cestě vedoucí z *Rudolfova*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *kříž*, které je specifikováno posesivním adjektivem z vlastního jména *Stammel*.
5. Rozcestí je pojmenované podle nedalekého křížku, nazývaného *Stammelova smrt*.
6. VM D+B
7. *Za přehradou*.

Šámalova chata

1. Horský penzion a restaurace na *Nové Louce*.
2. Turistická mapa, Geonames.
3. PJ žijící v místním úzu i mezi turisty a sportovci, kteří do *Jizerských hor* jezdí.
4. Základem PJ je substantivum *chata*, specifikované posesivním adjektivem *Šámalova*, které je tvořeno vlastním jménem *Šámal* a sufixem *-ova*.
5. Na *Nové Louce*, kde se chata nachází, stála původně sklárna, která byla po skončení své činnosti zbourána. Stát zůstal jen tzv. panský dům, který byl roku 1844 odkoupen rodem Clam-Gallasů a přestavěn na lovecký zámeček. Ten pak ve 30. letech 20. století sloužil jako místo relaxace a odpočinku pro úředníky vlády Československé republiky, stal se

---

⁷¹ Viz heslo *Maliník*.

„vládní chatou“⁷² a pravidelným hostem zde byl kancléř prezidenta Přemysl Šámal, podle kterého se zámečku začalo říkat *Šámalova chata*.

6. VM D+B
7. *Šámalka, Nová Louka, Zámeček, Jagdschloss Neuwiese*.

Tetřeví kámen

1. Skalka u cesty mezi *Blatným rybníkem* a *Kristiánovem*.
2. Turistická mapa.
3. PJ je používáno turisty.
4. Základ dvouslovného názvu tvoří substantivum *kámen*, specifikované adjektivem ze substantiva *tetřev* a koncovky *-í*.
5. Kámen byl pojmenovaný podle výskytu tetřívků v dané lokalitě.
6. VM C₁+B
7. *Želva, U želvy*⁷³, *Auerhahnstein*.

Tetřeví kříž

1. Kříž u cesty mezi *Blatným rybníkem* a *Kristiánovem*
2. Turistická mapa.
3. PJ užívané turisty.
4. Základ dvouslovného názvu tvoří substantivum *kříž*, specifikované posesivním adjektivem ze substantiva *tetřev* a sufixu *-í*.
5. Kříž na *Tetřevím kameni* postavil lesní z *Nové Louky* Gahler na památku své zemřelé dcery.
6. VM C₁+B

U Buku

1. Rozcestí turistických cest mezi stadionem v *Bedřichově* a *Novou Loukou*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu i mezi turisty a sportovci, kteří do Jizerských hor jezdí.
4. PJ je tvořeno substantivem *Buk* v genitivu a prepozicí *U*.
5. Na rozcestí stojí mohutný buk.

---

⁷² NEVRLÝ, Miloslav. *Kniha o Jizerských horách*. Ilustroval Milan JANÁČEK. Liberec: Vestri, 2007. s. 120. ISBN 978-80-903029-6-9.

⁷³ Etymologie jména rozebrána u hesla *Želva*.

6. VM A+B

U Údolní přehrady

1. Rozcestí u *Vodní nádrže Bedřichov*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se používá ve zkrácené verzi *U přehrady*.
4. PJ se skládá z prepozice *U* a substantiva a adjektiva v genitivu. Základem PJ je substantivum *přehrada*, specifikované adjektivem *údolní*.
5. Motivací je lokalita rozcestí, které se nachází u břehu vodní nádrže.
6. VM A+C₁+B
7. *Černá, Černá Nisa, U přehrady*.

Uhlířská cesta

1. Cesta vedoucí od *Závor* na *Novou Louku*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *cesta*, které je specifikované posesivním adjektivem *Uhlířská*. To vzniklo z konatelského jména uhlíř připojením sufixu *-ská*.
5. PJ motivované těžbou dřeva páleného v milířích v dané lokalitě.
6. VM C₂+B
7. *Kohlweg*.

Vánoční louka

1. Rašeliniště na *Černé hoře*, rozkládající se mezi jejím jihozápadním a severovýchodním vrcholem.
2. Turistická mapa.
3. PJ užívané turisty.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *louka*, specifikované adjektivem *Vánoční*, které bylo utvořeno sufixem *-ní* od substantiva *Vánoce* (změna hláskové skupiny *-ce* → *-ční*).
5. PJ vychází z německého názvu *Christkindl Wiese*, tedy *Ježíškova louka*. Motivace německého jména není jasná. Novodobé české jméno *Vánoční louka* poprvé užil Miroslav

Nevrlý počátkem 60. let v publikaci Severočeského muzea o Jizerských horách a rašeliništích.

6. VM C₂+B
7. *Vánoční Louka, Ježiškova louka, Christkindl Wiese.*

Velbloud

1. Část lesa nad *Černým dolíkem*.
2. Turistická mapa.
3. PJ užívané mezi běžkaři.
4. PJ je tvořeno substantivem *velbloud*.
5. PJ je metaforickým označením uměle vytvořené terénní nerovnosti na lyžařské trase. Jde o most, nadjezd, tvořící oblouk přes cestu. Tento dřevěný most již na nových tratích není, ale název pro okolí místa, kde se nacházel, se vžil a je zanesen i do turistické mapy.
6. VM C₂

Viklan

1. Skalní blok po pravé straně nad *Vládní cestou* vedoucí z *Bedřichova* k *vodní nádrži na Černé Nise*.
2. Turistická mapa.
3. PJ v úzu nepoužívané.
4. PJ je tvořeno substantivem.
5. Motivací PJ je tvar daného skalního bloku, který se pouze velmi malou částí svého povrchu dotýká skalnatého podloží.
6. VM B
7. *Wackelstein*.

Vládní cesta

1. Cesta vede zpod *Bedřichovského sedla*, okolo *PR Klikvová louka*, dále nad *vodní nádrží Bedřichov* a pokračuj směrem k *Nové Louce* a *Šámalově chatě*.
2. Turistická mapa.
3. Název žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *cesta* specifikované adjektivem *Vládní*. To vzniklo připojením sufixu *-ní* k substantivu *vláda*.

5. Cesta vede k *Šámalově chatě*, která byla ve 30. letech minulého století chatou „vládní“, pojmenovanou po kancléři Šámalovi. Pojmenování „vládní“ se přeneslo na cestu, která na *Novou Louku* vede z *Bedřichova*.
6. VM C₂+B
7. *Vládní, cesta na Černou Nisu, cesta na přehradu.*

Vlčí kámen

1. Vrchol (827 m. n m.) severně od *Nové Louky*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum kámen, specifikované adjektivem vlčí.
5. Vrch byl pojmenovaný podle výskytu vlků v dané lokalitě, jde o doslovný překlad německého PJ *Wolfstein*.
6. VM C₁+B
7. *Wolfstein.*

Vlek Malinovka

1. Lyžařský vlek na *Vysokém hřebeni*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *Vlek* a propriem *Malinovka*, jež slovtvorně vyjadřuje souvislost s objektem *Malinový vrch*, v jehož blízkosti se Vlek Malinovka nachází.
5. Pojmenování vychází z umístění vleku. Jeho horní stanice se nachází nedaleko nejvyššího bodu *Vysokého hřebene, Malinového vrchu*.
6. VM B+A

Vlek Pastviny

1. Lyžařský vlek na *Vysokém hřebeni*.
2. Turistická mapa.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno dvěma substantivy.
5. Motivací PJ je umístění lokalizace vleku na loukách, pastvinách ve stráni nad *Bedřichovem*.

6. VM B+C₂

7. *Pastviny, Paseky*⁷⁴.

Vlek Weber

1. Lyžařský vlek na Vysokém hřebeni.

2. Turistická mapa.

3. PJ žijící v místním úzu.

4. PJ tvořeno substantive vlek a vlastním jménem Weber.

5. Motivací PJ je umístění vleku, jež je poblíž bývalého Hotelu Weber.

6. VM B+A

Vodní nádrž Bedřichov

1. Vodní nádrž na *Černé Nise*.

2. Turistická mapa.

3. PJ žijící v místním úzu.

4. PJ tvoří substantivum nádrž specifikované adjektivem vodní a vlastním názvem obce *Bedřichov*.

5. Vodní nádrž na katastrálním území obce Bedřichov.

6. VM B+A

7. *Černá Nisa*⁷⁵, *Bedřichovská přehrada*.

Vrchoviště

1. Část lesa severozápadně od *Vlčího kamene*.

2. Turistická mapa.

3. PJ se v úzu nepoužívá.

4. Jednoslovné PJ bylo utvořeno přenesením označení jednoho z typů rašelinišť na lesní úsek, ve kterém se toto rašeliniště nachází.

5. Vrchovištěm je označován specifický typ rašeliniště, jež vzniká především v horských oblastech. Motivací pojmenování je charakter půdy dané oblasti.

---

⁷⁴ Zkomolenina jména používaná rekreanty, lyžaři, nikoli místními obyvateli.

⁷⁵ Vodní nádrž leží na *Černé Nise*, jejímž jménem je v úzu nazývána i přehrada.

6. VM C₁

Vysoký hřeben⁷⁶

1. Horský hřeben nad *Bedřichovem*, jehož nejvyšším bodem je *Malinový vrch*.
2. Turistická mapa.
3. PJ se v úzu nepoužívá.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *hřeben*, které je specifikováno adjektivem *Vysoký*.
5. Motivací PJ je mohutný tvar hřebene.
6. VM C₁+B
7. *Maliník*⁷⁷, *Hoher Kamm*.

Závory

1. Rozcestí
2. Turistická mapa
3. Název žijící v místním úzu
4. PJ je tvořeno substantivem *Závory*
5. Chybný překlad z němčiny. Původní slovo *Riegel* znamená nejen *závora*, ale také *příkrý výběžek hory*⁷⁸.
6. VM C₂
7. *Riegel*.

---

⁷⁶ V celém *Harcovském polesí*, do kterého spadá i *Vysoký hřeben nad Bedřichovem*, bylo odedávna mnoho jmen usnadňujících orientaci při práci lesním dělníkům. Název *Vysoký hřeben* původně označoval jen vrcholek (812 m), v německých mapách uváděný jako *Hoher Kamm*.

⁷⁷ Viz heslo *Maliník*.

⁷⁸ LÁBUS, Václav. *Závory v Jizerských horách. Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2008, (8) [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10049&Itemid=3

Názvy žijící v úzu

Armabeton

1. *Horský hotel Jelínek.*
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno vlastním jménem firmy.
5. Firma Armabeton v minulosti vlastnila dnešní *Horský hotel Jelínek*. Původní název hotelu se vžil a mezi místními obyvateli je stále používán.
6. VM D
7. *Armabeton, Horský hotel Jelínek, Jelínek.*

Beverly Hills

1. Západní část *Bedřichova*, kudy vede vedlejší silnice, podél níž stojí relativně nové domy.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící jen mezi místními obyvateli.
4. PJ je tvořeno anglickým místním názvem.
5. V *Bedřichově* po roce 1989 byly postaveny nové domy. Starousedlíci nově vznikající části obce začali sarkasticky říkat *Beverly Hills* a tento název žije mezi místními dodnes.
6. VM C₂

Bowling

1. Restaurace a bowling *La Pasta*.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *Bowling*.
5. Dnešní restaurace s bowlingovými drahami se ještě do nedávna jmenovala *Black Bowl*. Na základě tohoto názvu se vžil zkrácený název *Bowling*.
6. VM C₂
7. *La Pasta, Black Bowl, Bowling.*

Bufet

1. Občerstvení *U Dostálů*.
2. PJ žijící v místním úzu.

3. Místní obyvatelé.
4. PJ tvořeno substantivem bufet.
5. PJ označuje stánek s občerstvením.
6. VM C₂
7. *U Dostálů*.⁷⁹

Craft

1. Prodejna se sportovním oblečením nacházející se v centru Bedřichova. V budově vedle obecního úřadu.
2. Místní obyvatelé
3. PJ žijící v místním úzu
4. PJ je tvořeno vlastním jménem *Craft* převzatým z angličtiny.
5. V *IG Sportu*, jak se obchod skutečně jmenuje, se prodává převážně sportovní oblečení značky *Craft*.
6. VM C₂
7. *IG Sport, Craft, U Šmausů*⁸⁰.

Dolina

1. *Horská chata Dolina*.
2. Název objektu.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ tvořené substantivem *Dolina*.
5. Podnik, pro nějž se v úzu vžil jeho zkrácený název, jednoduše *Dolina*, případně *Na Dolině*. Název vychází z polohy objektu, který se nachází v dolině za vodní nádrží a pod stoupáním k rozcestí *U Buku*.
6. VM C₁
7. *Dolina, Na Dolině*.

Hájenka

1. Dům č. p. 27.
2. Místní obyvatelé.

---

⁷⁹Název občerstvení, pojmenováno po majiteli panu Dostálovi.

⁸⁰ Název obchodu, pojmenováno po majiteli panu Šmausovi.

3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno deminutivem substantiva hájovna.
5. Dům hajného.
6. VM B

Horská služba

1. Budova horské služby a její bezprostřední okolí.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného názvu je substantivum *služba*, specifikované adjektivem *horská*.
5. Jedná se o budovu, kde sídlí horská služba.
6. VM C₂
7. *Horská služba, Horská, U horský.*

Chatařská kolonie

1. Chatařská kolonie.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. Základem dvouslovného PJ je substantivum *kolonie*, které je specifikované adjektivem *chatařská*.
5. PJ označuje část obce tvořenou převážně chatkami.
6. MD C₂+B

Jabkenice

1. Chata *Jabkenice* nacházející se ve stráni nad stadionem.
2. Místní obyvatelé, sportovci i turisté.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. Jednoslovné PJ je tvořeno propriem *Jabkenice*.
5. Objekt pojmenovali pravděpodobně její původní majitelé a to po obci nedaleko Mladé Boleslavi. Tato informace pochází od obyvatele obce, ale není potvrzená, původního majitele objektu se nepodařilo dohledat.
6. VM C₂
7. *Chata Jabkenice.*

Kanál

1. Pěšina vedoucí po vodním kanále, který vede z přehrady na *Černé Nise* k vodní elektrárně *Rudolfov*.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ tvořené substantivem kanál.
5. Cesta vedoucí podél vodního náhonu pro vodní elektrárnu v Rudolfově.
6. VM B

Klipo

1. Obchod s potravinami
2. Místní obyvatelé, turisté.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je zkratkou z původních dvou slov – *propria Klindera* a substantiva potraviny.
5. Motivací PJ bylo jméno majitelů obchodu s potravinami.
6. VM C₂
7. *U Klinderů*⁸¹, *Potraviny*.

Kravín

1. *Restaurace Kravín* ve svahu *Vysokého Hřebene*.
2. Místní obyvatelé i turisté.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *Kravín*.
5. Motivací je původní funkce daného objektu. Budova, v níž je dnes restaurace, byla dříve kravínem.
6. VM C₂

Lesní

1. *Restaurace Lesní chata*.
2. Místní obyvatelé; sportovci i turisté, kteří do *Bedřichova* jezdí.

---

⁸¹ Pojmenování podle majitelů obchodu Klinderů.

3. PJ žijící v místním úzu
4. PJ je tvořeno substantivizovaným adjektivem *lesní*.
5. Zkrácený název *Lesní chaty*.
6. VM C₁
7. *Lesní chata, Lesní*.

Liaz

1. Bývalý lyžařský vlek a sjezdovka.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ tvořeno propriem *Liaz*.
5. PJ je názvem bývalého majitele a provozovatele vleku, společnosti LIAZ.
6. VM D

Magistrála

1. Lyžařské upravované tratě procházející Jizerskými horami, včetně území *Bedřichova*.
2. Turistická mapa, místní obyvatelé, sportovci, turisté.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *Magistrála*.
5. Slovo magistrála nese význam důležité komunikace, v tomto případě upravovaných cest pro běžecké lyžování.
6. VM C₂
7. *Jizerská magistrála, magistrála*.

Maliník

1. *Malinový vrch*, 826 m n. m.
2. Místní obyvatelé, sportovci, turisté.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno univerbizací původního dvouslovného názvu *Malinový vrch*.
5. Univerbizované PJ *Maliník* označuje primárně *Malinový vrch*, ale často je užíváno i pro sedlo pod vrcholem či pro označení Vysokého *hřebene* a sjezdovek, které z něho vedou.
6. VM C₁
7. *Maliník, Malinový vrch, Sedlo Maliníku, Vysoký Hřeben*.

Nisa

1. Apartmány *Nisa* poblíž dolní stanice vleku *Malinovka*.
2. Název apartmánového domu.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno propriem *Nisa*.
5. Apartmánový dům leží v blízkosti řeky *Bílé Nisy*, která protéká obcí.
6. VM A

Panelka

1. Cesta vedoucí z *Kristiánova* na rozcestí *Točna*.
2. PJ užívané turisty, sportovci i místními obyvateli.
3. Název žijící v místním úzu.
4. PJ *Panelka* je tvořeno substantivem *panel* a sufixem *-ka*
5. PJ *Panelka* vzniklo univerbizací spojení *panelová cesta*, ta je totiž ze značné části tvořena právě panelovými bloky.
6. VM C₁
7. *Nová cesta*⁸², *Malý kolo*⁸³.

Paseky

1. *Lyžařský vlek Pastviny*.
2. Rekreatanti, lyžaři.
3. PJ žijící v úzu rekreatantů, lyžařů.
4. PJ je tvořeno substantivem v plurálu *Paseky*.
5. Nesprávné pojmenování, záměna podobných názvů.
6. VM B
7. *Vlek Pastviny*, *Paseky*.

Pošta

1. Pobočka České pošty, obchod s potravinami a kavárna.
2. Místní obyvatelé.

---

⁸² Více viz heslo *Nová cesta*.

⁸³ *Malý kolo* je název používaný sportovci, zejména běžeckými lyžaři a cyklisty. Označuje trasu vedoucí z *Bedřichova* přes *Novou Louku*, *Hřebínek*, *Točnu*, *Bílé bukoví*, *Kristiánov*, *Blatný rybník* a opět *Novou louku* směrem zpět na stadion v *Bedřichově*.

3. PJ žijící v místním úzu
4. PJ je tvořeno substantivem *Pošta*.
5. Budova, ve které je dnes pobočka České pošty a obchod s kavárnou *U Pošty*.
6. VM B
7. *U Pošty, Potraviny, Pošta*.

Stadion

1. Lyžařský stadion
2. Místní obyvatelé; sportovci i turisté, kteří do *Bedřichova* jezdí.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem *Stadion*.
5. PJ označuje sportovní areál, který je v zimě využíván jako lyžařský stadion, v létě jsou zde tenisové kurty.
6. VM B
7. *Ski Stadion, Lyžařský stadion, Kurty, Stadion, Stad'ák*.

U buněk

1. Parkoviště v blízkosti bedřichovského stadionu.
2. Místní obyvatelé, sportovci.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno plurálem substantiva *buňka* v genitivu s prepozicí *u*.
5. Na místě, které PJ označuje, jsou umístěny stavební buňky, jež slouží jako zázemí pracovníků společnosti Jizerská o.p.s.
6. VM A+B

U Janečků

1. *Staročeská hospoda v Bedřichovském sedle*.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno vlastním jménem *Janečkovi* v genitivu a prepozicí *U*.
5. Restaurace se původně jmenovala podle majitele pana Janečka. Název se vžil, a byť je podnik přejmenován, mezi místními se Staročeské hospodě dále říká *U Janečků*.
6. VM A+D

7. *Staročeská hospoda, U Janečků, Janečkovi.*

U Rajtrů

1. *Statek u Rajtrů, penzion pod Malinovým vrchem.*
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno propiem *Rajtrovi* v genitivu s prepozicí *U*.
5. Motivací PJ je jméno vlastníků. Místo původního pojmenování *Statek u Rajtrů* se vžil zkrácený název *U Rajtrů*.
6. VM A+D

Uko

1. *Penzion Uko.*
2. Název ubytovacího zařízení.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno vlastním jménem majitele objektu pana Uka.
5. Penzion je pojmenovaný po svém majiteli.
6. VM D
7. *Penzion Uko, Uko.*

Vodárna

1. Úpravna vody v jižní části obce.
2. Místní obyvatelé, turisté, sportovci.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ vzniklé odvozením (úpravna vody).
5. PJ označuje úpravnu vody.
6. VM B

Zátiší

1. Penzion *Harmonie*.
2. Místní obyvatelé.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem.

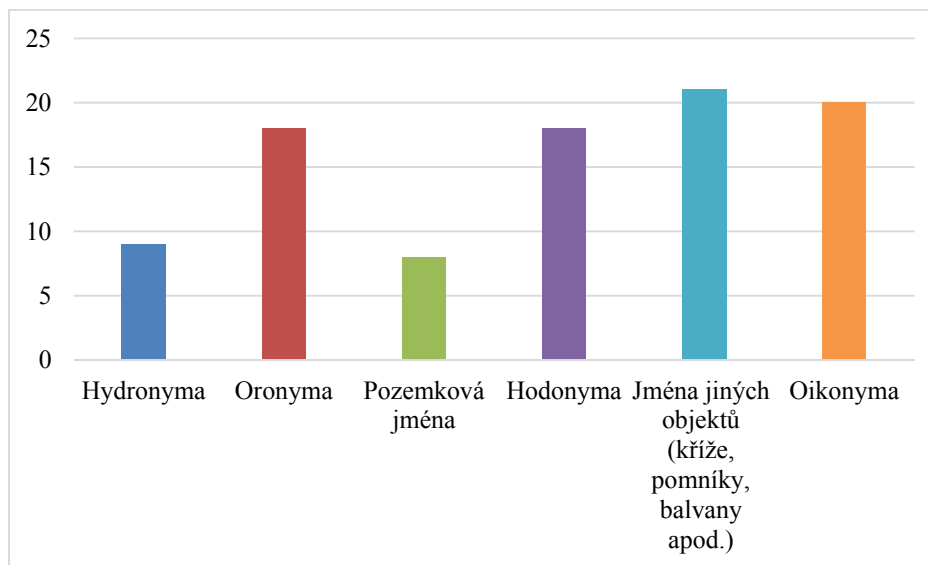
5. *Zátiší* byl původní, dlouho užívaný název daného objektu, jenž byl v minulosti vyhlášeným podnikem.
6. VM C₁
7. *Zátiší, Harmonie*.

Želva

1. *Tetřeví kámen*.
2. Turisté, sportovci.
3. PJ žijící v místním úzu.
4. PJ je tvořeno substantivem.
5. Motivací PJ je tvar kamene, jenž připomíná želvu.
6. VM C₂
7. *Tetřeví kámen, Auerhahnstein*.

7. Shrnutí pomístního názvosloví

Přehled pomístních názvů

Mezi nejčastěji používaná jména v obci Bedřichov patří ta označující kameny, kříže, pomníky, louky či i vleky (*Gregorův kříž, Tetřeví kámen, Vlek Malinovka*). Druhou nejobsáhlejší skupinou jsou v dané oblasti oikonyma, která sice nespádají do anoikonymie (jde o názvy místních částí a obydlených objektů, která tvoří skupinu jmen stojících na pomezí anoikonym a oikonym), ale po vlastním průzkumu jsem se i přes to rozhodla některá taková jména do práce zahrnout a to proto, že se jedná o názvy, které jsou součástí orientačního systému, jež si vytváří sami obyvatelé obce i lidé, kteří do Bedřichova často dojíždí (*Šámalova chata*).

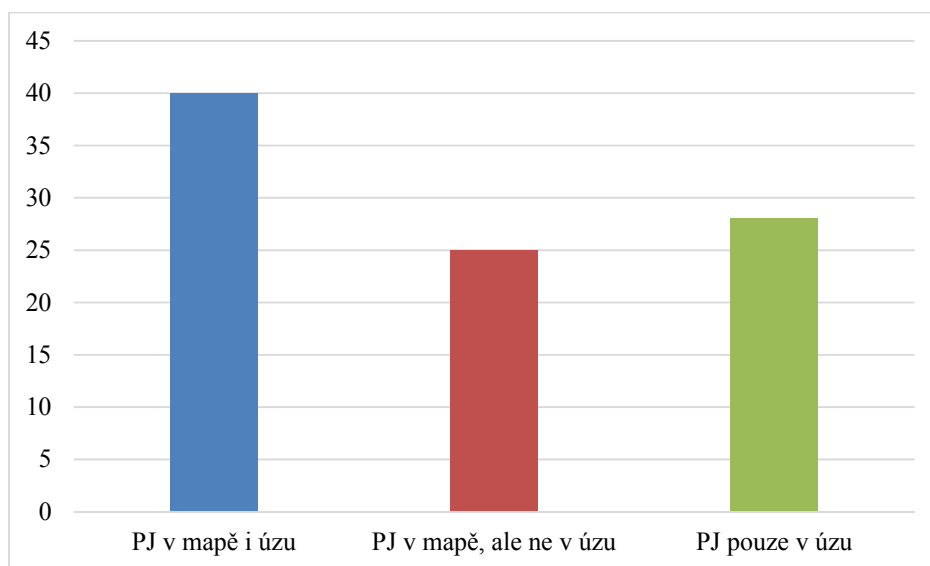
Další početnou skupinou jmen ve zkoumané lokalitě jsou oronyma, označující útvary vzniklé vertikální činností. Tato PJ označují například významné vrcholy, sedla a louky (*Bedřichovské sedlo, Malinový vrch*).

V Jizerských horách vznikla v minulosti síť lesních cest, především díky těžbě dřeva, které se v dnešní době aktivně spravují a jsou k dispozici nejen lesním dělníkům, ale i turistům a sportovcům. I jména cest, hodonyma, se tak podílí na místní anoikonymii (*Vládní cesta, Nová cesta, Uhlířská cesta*).

Další významnou část zeměpisného názvosloví tvoří hydronyma. Ta pojmenovávají vodní toky a plochy (*Jelení potok, Bílá Nisa*). V této skupině jmen jsou zahrnuta i vůbec nejstarší PJ z dané oblasti (*Blatný potok, Kamenice*).

Procentuálně nejmenší část PJ na katastru obce tvoří v současnosti skupina jmen pozemkových. Vzhledem k nedostatku materiálu nelze přesněji porovnat situaci dnešní se situací, jaká v obci byla v době, kdy zde žilo původní, převážně německé, obyvatelstvo. Nicméně zatímco dříve mezi pozemková jména na katastru obce Bedřichova patřila především jména lesních oddělení, po příchodu nových obyvatel jejich jména většinou bez náhrady zanikla a to proto, že lidé, kteří do Jizerských hor, resp. do Bedřichova, přišli po roce 1945, změnili systém lesního hospodářství, což mělo za následek i zásadní změny v místní onomymii. Vzhledem k neznalosti německých názvů i novému systému číslování či centrálnímu řízení jména lesních oddělení zanikla a noví obyvatelé již v obci mnoho jiných nových pozemkových jmen nevytvořili, nebo se do dnešní doby taková jména nedochovala. Pojmenovány byly především významné objekty, terénní útvary či vodní toky a plochy (viz výše). Značná část pomístního názvosloví vznikla také s rozšířením turistických, sportovních a rekreačních aktivit v obci a jejím okolí.

Pomístní jména v turistických mapách a místním úzu

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že ačkoli většina jmen zachycených v turistických mapách je známá a aktivně užívaná i v úzu, je v mapách také velké množství jmen, která v úzu nežijí. Z mého průzkumu navíc vyplynulo, že množství pomístních jmen, která jsou uváděná v mapách, jsou lidem známá, resp. ví, že existují, ale nevědí přesně, jaká místa označují, a nejsou tudíž aktivně používána (*Čertův odpočinek, Klikvová louka, Vlčí kámen*). Jedná se mimo jiné i o jména křížků a památníků, o kterých lidé často ví, že u cesty jsou, ale neví, jak se jmenují (*Johneho pomník, Klogertův kámen, Porcheho smrt*).

V průzkumu pomístních jmen na území Bedřichova jsem také zaznamenala, že turisté znají často názvy uváděné v mapách mnohem podrobněji než místní obyvatelé (*Bílé bukoví, Stammelova smrt, Tetřeví kámen*). Důvod je pravděpodobně ten, že v nových mapách je zaznamenáváno velmi podrobné pomístní názvosloví, tedy včetně nově vznikajících nebo dříve v mapách nezachycených jmen. Tato jména se skrze mapy šíří mezi turisty, ale místní obyvatelé mapy lokality, v níž žijí, často nevyužívají, a proto takové názvy obvykle neznají. Na druhou stranu, obyvatelé Bedřichova užívají řadu jmen, která jsou lidem do obce dojíždějícím neznámá. Ta mají svůj původ například ve starším názvu některého objektu (*Armabeton, Liaz*) nebo vznikla metaforickým přenosem (*Beverly Hills*).

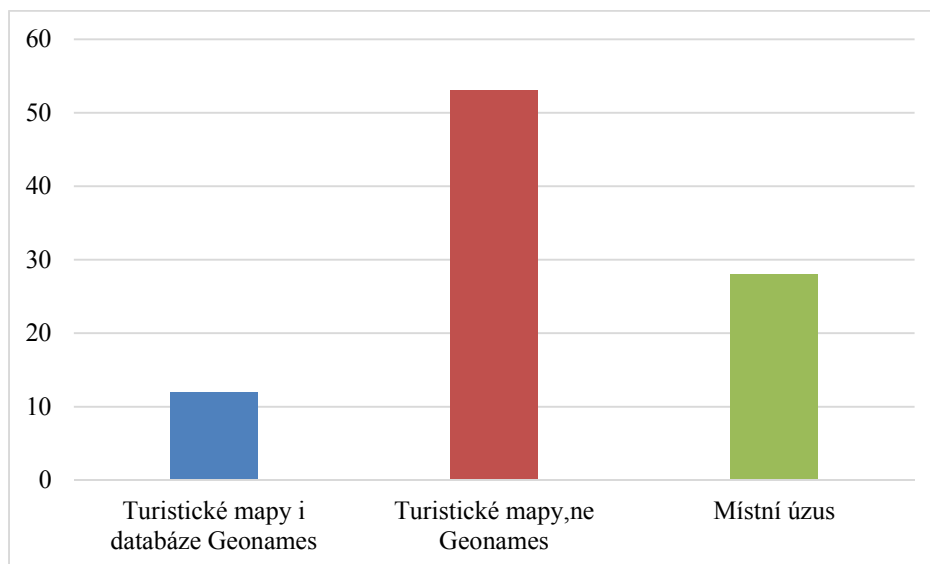
Pomístní jména v databázi Geonames

V následující tabulce jsou vypsaná jména, která jsou na katastru obce Bedřichova zaznamenána v databázi Geonames. U každého jména je uvedeno, je-li zachyceno i v turistických mapách (tištěných nebo dostupných online), vyskytuje-li se v úzu místních obyvatel a turistů či sportovců, kteří do Bedřichova dojíždí, a má-li dané PJ jiné varianty, které nejsou zachycené písemně, ale žijí v úzu.

Geonames	Turistické mapy	žijící v úzu obyvatel obce	žijící v úzu turistů a sportovců	další varianty (PJ žijící v úzu)
<i>Bedřichov</i>	X	X	X	<i>Béd'ov, Bedřichov</i>
<i>Bílá Nisa</i>	X	-	-	<i>Nisa</i>
<i>Blatný potok</i>	X	-	-	-
<i>Blatný rybník</i>	X	X	X	<i>Blaťák</i>
<i>Černá hora</i>	X	-	X	<i>Černá</i>
<i>Černá Nisa</i>	X	X	X	<i>Nisa</i>
<i>Kamenice</i>	X	X	X	-
<i>Klikvová louka</i>	X	-	-	-
<i>Kristiánov</i>	X	X	X	-
<i>Nová louka</i>	X	X	X	<i>Nová, Šámalka</i>
<i>Památník sklářství v Jizerských horách</i>	X	X	X	<i>Památník</i>
<i>Šámalova chata</i>	X	X	X	<i>Šámalka, Nová louka, Zámeček</i>

Z tabulky vyplývá, že všechna PJ, která byla čerpána z databáze Geonames, jsou také zachycena v turistických mapách a ve většině případů jsou i živá v úzu. Zde dochází k drobné odlišnosti, a to v používání některých PJ místními obyvateli a lidmi, kteří do Bedřichova dojíždí. Více o této problematice v předchozí kapitole (*Pomístní názvosloví v turistických mapách a místním úzu*).

Jména, která jsou čerpána z databáze, ale v úzu se neobjevují, označují přírodní rezervaci *Klikvovou louku* a vodní toky *Bílou Nisu* a *Blatný rybník*. Tato jména označují objekty, které sice leží v blízkosti frekventovaných turistických tras, ale které zároveň neslouží jako významné orientační body, což je pravděpodobně důvod, proč se v úzu PJ neujala.

Výše uvedený graf znázorňuje disproporci mezi počtem jmen, která jsou zaznamenána v databázi Geonames, a která jsou zachycena v mapách, či existují v úzu, ale v databázi zanesena nejsou. Důležité je poznamenat, že v databázi Geonames je na území obce Bedřichov zaznamenáno množství jmen restauračních a ubytovacích zařízení, která nejsou z již dříve uvedených důvodů součástí této práce. Z databáze jsem tedy zohlednila jen ta pomístní jména, která s obsahem práce korespondují, a proto se celkový počet jmen v databázi a v této práci liší.

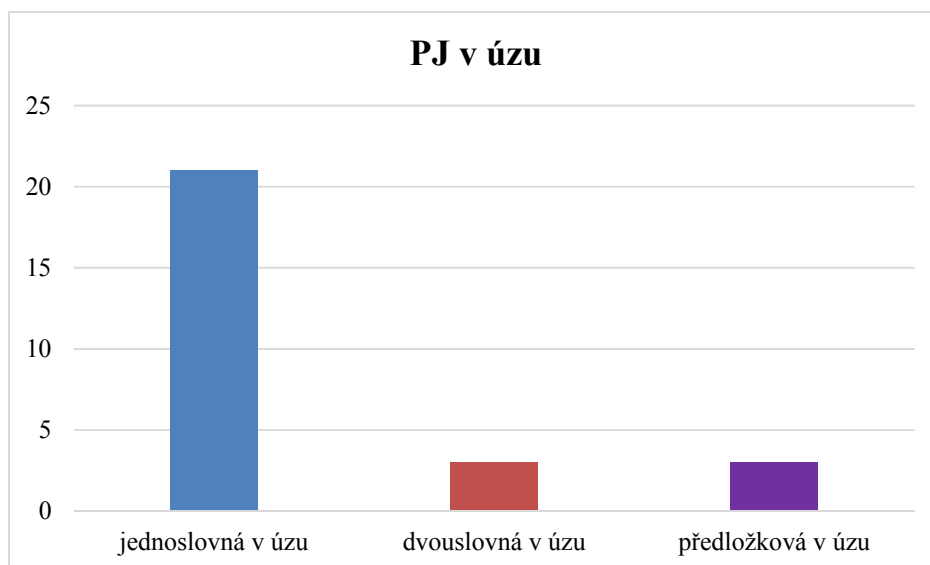
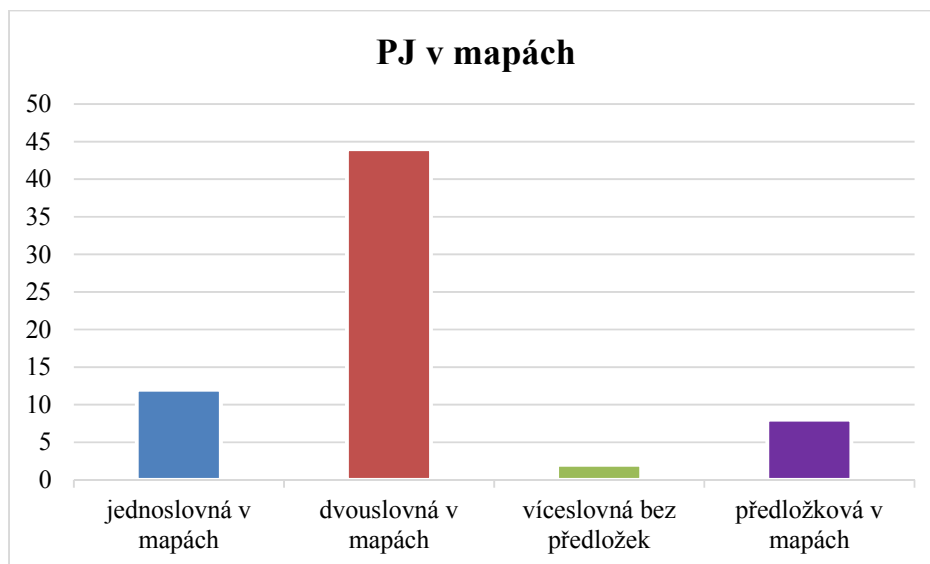
V databázi Geonames jsou uvedeny názvy označující větší vodní toky a plochy, tedy hydronyma (*Bílá Nisa*, *Blatný rybník*), zatímco menší toky, například *Malý Kamenický potok*, v databázi nejsou. Vedle hydronym jsou v databázi jména obou dvou přírodních rezervací, která jsou na katastrálním území obce (*Nová louka*, *Klikvová louka*) a některá oronyma (*Černá hora*) či oikonyma (*Bedřichov*, *Kristiánov*).

Celkový počet 12 jmen zachycených v databázi Geonames je poměrně malý. Z map turistických a dostupných online bylo mimo jména korespondující s databází sebráno ještě 54 a z úzu dalších 28 pomístních jmen. Geonames je databází geografických jmen ČR obsahující soubor standardizovaných geografických jmen, ta jsou závazná pro vydavatele státních mapových děl a doporučena k užívání ostatním vydavatelům kartografických děl v ČR⁸⁴, tedy i autorům turistických map. Ty jsou obvykle výrazně podrobnější než samotná databáze, obsahují větší množství jmen, která se v jednotlivých mapách mohou lišit. V takových případech záleží na autorovi mapy a jeho zdroji informací. V důsledku těchto odchylek se lze setkat se jmény, která v úzu v dané lokalitě nejsou známá, ač jsou zaznamenána v některé z turistických map. Tato PJ se buď neuchytí a časem vymizí, nebo se naopak skrze zaznamenání v mapě dostanou i do úzu. Příkladem takového PJ, které se z turistické mapy přeneslo do úzu, je *Točna*.

---

⁸⁴ Portál Geonames - úvod. *ČÚZK: Geoportál* [online]. 2010 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt\)\)/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26](http://geoportal.cuzk.cz/(S(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt))/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26).

Názvy jednoslovné, víceslovné a předložkové

Dva výše uvedené grafy znázorňují zastoupení jednoslovných, víceslovných a předložkových názvů v mapách a v úzu na katastrálním území obce Bedřichova. Jednoznačně vyplývá, že majoritní část PJ zachycených v mapách tvoří dvouslovné názvy, které označují množství hydronym, hodonym, oronym a jiných neživých objektů. Obvykle jde o anoikonyma složená ze substantiva, které je specifikováno adjektivem (*Černá hora, Nová louka, Malinový vrch*). V úzu se naopak vyskytují především názvy jednoslovné. Mezi jmény, která jsou užívána pouze v úzu, se vedle jednoslovných a předložkových nevyskytují žádné víceslovné názvy, ačkoli

v mapách taková jména jsou. Důvodem je pravděpodobně jazyková ekonomie, tedy tendence užívat krátkých názvů pro rychlejší a efektivnější komunikaci (*Kravín, Maliník, Lesní*).

Jmen předložkových se v mapách i úzu vyskytuje výrazně méně. Taková PJ označují v turistických mapách především rozcestí, která jsou v blízkosti jiných významných objektů a míst, v úzu pak pojmenovávají hlavně jména pozemková odkazující k majiteli (*U Rajtrů, U Janečků*). Tak jako u dvou a víceslovných PJ je v úzu v rámci jazykové ekonomie tendence jména zkracovat, je tomu tak i u jmen předložkových. Právě předložka však zůstává i v úzu zachována (*U Údolní přehrady* → *U přehrady*).

Motivace pojmenování

Podíváme-li se na motivaci vzniku jmen čerpaných z databáze a map zkoumané oblasti, je zřetelné, že majoritní část tvoří dvouslovné názvy, především o anoikonyma složená ze substantiva a adjektiva (*Černá hora, Nová louka, Malinový vrch*). Tato adjektiva obvykle vyjadřují vztah k lokalitě, ve které se označovaný objekt nachází. Častým případem jsou adjektiva barev, které se obvykle váží k barvě půdy nebo okolního porostu (*Černá hora, Černá Nisa*). Výjimkou nejsou ani adjektiva odkazující k výskytu zvěře v dané oblasti (*Jelení potok* či *Vlčí kámen*) a rostlin (*Klikvová louka, Malinový vrch*).

Častým případem je i substantivum blíže určené adjektivem posesivním. To se týká především pomníků a křížů (*Gregorův kříž, Melzerův pomník, Stammelův kříž*). Většina posesivních anoikonym však neurčuje vlastníka, ale je honorifikačního charakteru, odkazuje k památce člověka, na jehož počest byl daný objekt pojmenován. Zatímco v německé toponymii šlo o jeden z nejčastějších motivů pojmenování, v novém českém názvosloví se již významně neuplatňuje.

Některá pomístní jména na katastrálním území obce Bedřichov vznikla na základě metaforického a metonymického přenosu. Jde o jména vycházející z místních lidových pověr, odkazujících ke křesťanské tradici a nadpřirozené bytosti, tato jména byla doslovně přeložena z původních názvů německých (*Čertův odpočinek, Vánoční louka*). Do místní anoikonymie byl přenesen i název biblický *Olivetská hora*, jež poukazuje k tzv. *Nové poutní cestě do Hejnic*, a

staronordický *Valhala*, který v původní mytologii označuje místo, kam po smrti odcházejí mrtví, v Jizerských horách pak označuje jeskyni, ve které se skrývá ponorný systém říčky *Černé Nisy*. Vedle těchto jmen vzniklo metaforickým, resp. metonymickým přenosem také PJ *Velbloud*, pojmenovávající přejezd přes cestu, který svým tvarem připomíná právě hrb velblouda. Toto PJ se následně vžilo jako označení nejen konkrétní křižovatky, ale i okolní části lesa. Ve dvou případech se setkáváme také s přeneseným metaforickým názvem mezi názvy žijícími v úzu (*Beverly Hills, Želva*).

V místním úzu jinak vychází motivace pojmenování nejčastěji přímo z povahy daného objektu. Majoritní část jmen je tedy přímých jednoslovných (*Kanál, Vodárna, Pošta*). Motivací některých jmen byl také název firmy, která v daném místě sídlí či v minulosti sídlila, nebo jméno (původního) majitele objektu (*Craft, Liaz, Armabeton, Klipo*). Právě jména odkazující k využívání objektu lidmi je charakteristické pro obydlenu část katastru obce (*Craft, Dolina, Armabeton, Pošta*). Mimo ni jsou pojmenovány výrazné terénní útvary, vodní toky, turisticky významné objekty, cesty, rozcestí, památníky, kříže či přírodní rezervace apod. a to především na základě charakteristických rysů pro daný objekt či oblast (*Nová louka, Uhlířská cesta, Gregorův kříž, Blatný potok*).

V pomístním názvosloví obce se téměř nevyskytují jména pozemková, která v minulosti tvořila naopak významnou část tamní anoikonymie. Mezi taková PJ patřila především jména lesních oddělení, která zanikla se změnami v lesním hospodářství zavedenými novými obyvateli, kteří do obce přišli po roce 1945. Lesní oddělení byla očíslována a původní názvy se přestaly používat. Nová jména v obci pak vznikla na základě různých motivů jiných (výše zmíněných), ne však na základě majetkových poměrů.

Německá jména

Protože původní obyvatelé Bedřichova byli Němci, dalo by se očekávat, že i v novém českém pomístním názvosloví se uchovaly některé názvy německé. Zatímco na území jiných obcí Jizerských hor tomu tak je a některá německá jména se v úzu i mapách stále objevují, na katastrálním území obce Bedřichova se žádné německé jméno neudrželo.

Německý původ lze vyzorovat pouze ze jmen několika objektů, které obsahují posesivní, resp. pseudo posesivní adjektiva (*Jägerova smrt, Gregorův kříž*) nebo z bližšího

zkoumání původu anoikonym. Hlavní strategií při vytváření nových českých PJ byl totiž překlad, doslovný nebo volný, přičemž výběr německých toponym i vznik jejich českých ekvivalentů byl závislý na individuálních preferencích a znalostech překládajícího. Překládána tak byla především jména etymologicky průhledná a označující turisticky významné objekty. Překladem vznikla např. jména *Čertův odpočinek (Teufelsitz)*, *Kristiánov (Christiansthal)*, *Nová louka (Neuwiese)*, *Vlčí kámen (Wolfstein)*, *Vysoký hřeben (Hoher Kamm)*, *Malinový vrch (Himbeerberg)*, *Uhlířská cesta (Kohleweg) nebo Červený potok (Rotes Floss)*.

U některých jmen došlo při překladu k chybám, resp. z nedostatečných znalostí překládajícího bylo jméno přeloženo sice doslovně, ale s jiným významem. Ve zkoumané lokalitě je takovým PJ *Závory* za *Vodní nádrží Bedřichov*. Slovo *Riegel* sice v němčině opravdu znamená *závora*, ale také *horský výběžek*, který byl tímto označení původně myšlen. Chybný název se však uchytil a je používán dodnes.

Proč se ale alespoň část původní německé anoikonymie v obci neudržela, to není jednoznačně vysvětlitelné. Zatímco v jiných obcích Jizerských hor se německá jména objevují, v Bedřichově taková PJ nejsou. Dle mého názoru lze zásadní faktor zapříčiňující zánik německé anoikonymie nalézt v tom, kdo se v dané obci pohybuje, a tím pádem kdo je skutečným uživatelem tamního pomístního názvosloví. Bedřichov je jako obec od ostatních odlišná tím, že je významným turistickým a sportovním centrem. Zatímco v jiných obcích žije mladší generace obyvatel, kteří do Jizerských hor přišli po roce 1945, případně zde žili již dříve, a díky ústnímu přenosu si uchovali alespoň některá německá jména, v Bedřichově žijí jak lidé mladší generace původních obyvatel, tak i lidé, kteří se sem přestěhovali relativně nedávno, nebo si v obci zakoupili nové byty a domy a do Bedřichova jezdí ve svém volném čase. V letních i zimních měsících navíc do Bedřichova přijíždí velké množství turistů, sportovců a rekreatantů. Z důvodu tak vysokého zájmu o obec a její okolí je produkováno velké množství turistických průvodců a map, v nichž se používá nové české názvosloví, které se tak šíří a udržuje i v úzu. Starší německá místní jména se pravděpodobně kvůli silnému tlaku používání českého zeměpisného názvosloví neměla šanci udržet a zcela vymizela.

Varianty pomístních jmen

V některých případech se u pomístních jmen ve zkoumané oblasti lze setkat s tím, že původní, tedy v databázi nebo tištěné či online turistické mapě (viz kapitola *Zdroje*) uvedené PJ, se pro danou oblast nebo daný objekt v úzu nepoužívá, ale vžilo se pro toto místo či takový objekt PJ jiné. Případně se používá jak jméno původní, tak i jeho varianty⁸⁵. Jde například o hodonyma, tedy jména cest, které jsou v úzu pojmenovány podle místa, skrze které anebo kam vedou. *Nové cestě* se tak v úzu říká *Bílý buk*, *Černému dolíku Závodní tratě* (podle toho, že danou oblastí vede lyžařská závodní trasa).

U některých PJ se také setkáváme s variantními názvy vzniklými metaforickým či metonymickým přenosem. Například *Nová cesta* byla postavena z panelových bloků, a je proto označována jako *Panelka*. *Tetřeví kámen* se zase tvarem podobá želvě, a proto je v úzu nazýván *Želva*.

Velmi častým jevem v místní onomastice je zkracování původně dvouslovných PJ na jednoslovná. V důsledku této jazykové ekonomie se v místním úzu objevují jména jako *Blaták* (*Blatný rybník*), *Černá* (*Černí hora* nebo *Černá Nisa*), *Gregoráč* (*Gregorův kříž*), *Maliník* (*Malinový vrch*), *Olivetka* (*Olivetská hora*) nebo *Vládní* (*Vládní cesta*).

U některých pomístních jmen ze zkoumané lokality se objevují varianty PJ, které dané místo pojmenovávají podle objektu či místa jiného, obvykle nacházejícího se v těsné blízkosti. Konkrétními případy jsou PJ *Vysoký hřeben*, jež je v úzu označován jako *Maliník* (název nejvyššího bodu se v úzu přenesl na název celého hřebene). Dalším takovým je PJ *Vodní nádrž Bedřichov*, jež je v úzu nazývána podle řeky, která se do ní vlévá, tedy *Černá Nisa* (*Černá*), anebo také *Nová Louka*, již se podle *Šámalovy chaty*, která na ní stojí, říká v úzu také *Šámalka*. V tomto případě přenos jména funguje oboustranně, *Šámalově chatě* se často říká i *Nová Louka*.

---

⁸⁵ Variantní názvy sebraných PJ jsou uvedena v heslové části vždy v bodě sedm.

8. Vztahový model – výsledný přehled

V následujícím přehledu jsou pomístní názvy objevující se na katastrálním území obce rozdělena podle vzorců vztahového modelu. U každé kategorie jsou nejprve uvedena jména čerpaná z databáze a turistických map (viz kapitola *Zdroje*). Pod čarou jsou uvedena jména žijící pouze v místním úzu. Kurzívou jsou vyznačena jména, která v databázi nebo mapách uvedena jsou, ale v úzu se běžně nepoužívají. Často jde o takové názvy, které mezi lidmi jsou známé pasivně, ale aktivně se nepoužívají.

VM A

- Hřebenovka
-
- Nisa

VM B

- *Homole*
  - Hřbítek
  - Hřebínek
  - *Viklan*
-
- Hájenka
  - Kanál
  - Paseky
  - Pošta
  - Stadion
  - Vodárna

VM C₁

- *Blatná*
  - Kamenice
  - *Mravenčí*
  - *Vrchoviště*
-
- Dolina
  - Lesní

- Maliník
- Panelka
- Zátíší

VM C₂

- Velbloud
  - Závory
-
- Beverly hills
  - Bowling
  - Bufet
  - Craft
  - Horská služba
  - Jabkenice
  - Klipo
  - Kravín
  - Magistrála
  - Želva

VM D

- Bedřichov
  - Kristiánov
-
- Armabeton
  - Liaz
  - Uko

VM A+B

- Bedřichovské sedlo
- Hejnická cesta
- Holubnická cesta
- Kristiánovská cesta

VM A+B

- Pod přehradou

- U buku
  - U buněk
-

VM B+A

- Vlek Malinovka
- Vlek Weber
- Vodní nádrž Bedřichov

VM A+D

- *Pod Kristiánovem*
  - Pod Weberovkou
-
- U Janečků
  - U Rajtrů

VM C₁+B

- Bílé bukoví
- Blatný potok
- Blatný rybník
- Černá hora
- *Černý dolík*
- *Červený potok*
- *Jelení potok*
- *Kamenný posed*
- *Klikvová louka*
- Malinový vrch
- Tetřeví kámen
- Tetřeví kříž
- *Vlčí kámen*
- Vysoký hřeben

VM C₂+B

- Nová cesta
- Nová louka

- Olivetská hora
  - *Uhlířská cesta*
  - Vánoční louka
  - Vládní cesta
-
- Chatařská kolonie

VM B+C2

- Jeskyně Valhala
- Vlek Pastviny

VM C1+C1

- Bílá Nisa
- Černá Nisa

VM C2+C2

- Čertův odpočinek

VM B+D

- Restaurace Weberovka

VM D+B

- *Červenkův kříž*
- *Gahlerův kříž*
- Gregorův kříž
- *Johneho pomník*
- *Klogertův kámen*
- *Kropp-Stefferův kříž*
- *Melzerův pomník*
- *Stammelův kříž*
- Šámalova chata

VM D+C2

- *Gärtnerova smrt*
- Jägerova smrt
- *Porscheho smrt*

VM A+(B+A)

- Pod Sedlem Holubníku

VM A+(C₁+B)

- U Údolní přehrady

VM A+(C₂+B)

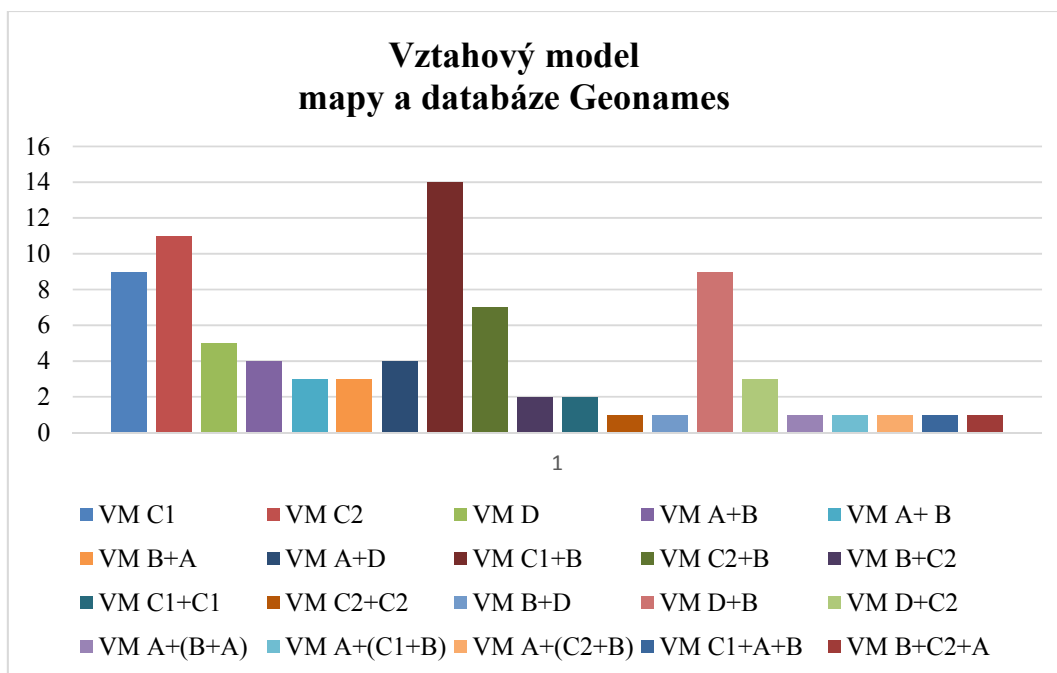
- Pod Olivetskou horou

VM C₁+A+B

- *Malý Kamenický potok*

VM B+C₂+A

- Památník sklářství v Jizerských horách

Z výsledků vztahového modelu vyplývá, že ve zkoumané oblasti se v mapách a databázi Geonames nejčastěji vyskytují pomístní jména, jejichž stavba odpovídá vzorci C_1+B . Jde o názvy složené ze substantiva, které je blíže specifikováno adjektivem, přičemž substantivum je přímé a adjektivum odkazuje k charakteristickým vlastnostem daného objektu nebo jeho blízkého okolí. Nejčastěji se jedná o barvu, charakter půdy či výskyt živočichů a rostlin (*Černý dolík, Blatný potok, Malinový vrch*). Většina těchto názvů je přímým překladem ze starších, především německých jmen.

Dalším často se objevujícím vzorcem vztahového modelu v anoikonymii na katastrálním území obce Bedřichov je $VM D+B$. Vzorec odpovídá jménům složeným z přímých substantiv a pseudo posesivních adjektiv. Tato adjektiva mají honorifikační charakter, protože neodkazují k vlastníkovi objektu, ale k člověku, na jehož památku byly objekty pojmenovány (*Stammelův kříž, Gregorův kříž, Šámalova chata*).

V podobném počtu jsou v mapách zaznamenány názvy odpovídající vzorcům vztahového modelu $VM A+B$ (resp. $VM A+B$, $VM A+B$, $VM B+A$) a $VM C_2+B$. V prvním případě jde o jména cest a rozcestí (*Holubnická cesta, Hejnická cesta, U buku*), ale spadají sem i názvy lyžařských vleků, jejich model je obrácený, tedy $VM B+A$ (*Vlek Malinovka, Vlek Weber*) a *Vodní*

nádrže Bedřichov. Pomístní jména z dané lokality, která odpovídají vzorci VM C₂+B, jsou složena ze substantiv specifikovaných adjektivou, vztahujícími se k určitému ději, lidské činnosti, nebo jsou to jména metaforického a metonymického původu, případně i názvy vyplývající z místních pověr⁸⁶ (*Olivetská hora, Vánoční louka, Uhlířská cesta, Vládní cesta*).

Jména spadající do kategorie VM C₂ vztahověmodelové klasifikace jsou početně zastoupena i v místním úzu (*Beverly hills, Bufet, Bowling, Craft, Kravín*).

Nejstarší PJ ze zkoumané lokality, jména objevující se již v dokumentech z 16. a 17. století, jsou zastoupena v kategorii VM C₁ (*Blatná*, z původního jména *Blatný potok; Kamenice*), do této kategorie patří také zpodstatněním adjektiva vzniklé PJ *Mravenčí*, vyjadřující neobvykle hustý výskyt mravenců na daném území, a PJ *Vrchoviště*, které vzniklo přenesením názvu jednoho z druhů rašelinišť na celý úsek lesa. Dále se v místní anoikonymii objevují vzorce VM B, přímo vyjadřující druh objektu, který toto PJ pojmenovává (*Hřbítek, Homole, Viklan*), vzorec VM D+C₂ odpovídající PJ složeným ze substantiva *smrt* a pseudo posesivních adjektiv (*Gartnerova smrt, Jägerova smrt, Porscheho smrt*), VM A+D pod který spadají jména některých rozcestí (*Pod Kristiánovem, Pod Weberovkou*) a v úzu i některá jména pozemková (*U Janečků, U Rajtrů*).

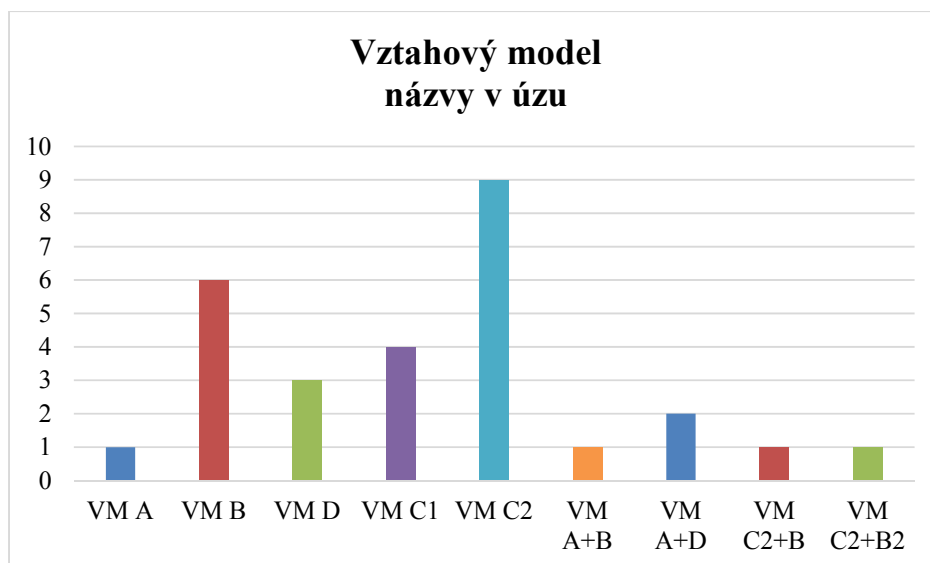
Jméno obce, stejně jako bývalé sklářské hutě *Kristiánov*, která spadá do katastrálního území *Bedřichova*, vzniklo na základě křestního jména významné osobnosti, resp. majitele panství, a obě odpovídají vzorci vztahového modelu VM D.

Dále jsou v místní anoikonymii zastoupeny ještě vzorce VM A (*Hřebenovka*), VM C₂+C₂ (*Čertův odpočinek*), VM B+C₂ (*Jeskyně Valhala*), VM C₁+A+B (*Malý Kamenický potok*) a PJ předložková odpovídající vzorcům modelové klasifikace VM B+C₂+A (*Památník sklářství v Jizerských horách*), VM A+(C₂+B) (*Pod Olivetskou horou*), VM A+(B+A) (*Pod sedlem Holubníku*) a VM A+(C₁+B) (*U Údolní Přehrady*).

---

⁸⁶ PLESKALOVÁ, J. *Pomístní jména na M a S*, cit. dle KLOUDOVÁ, M., *Pomístní jména na katastrálním území Benecko (okres Semily) v 19. a 20. století*, s. 16.

Názvy v místním úzu odpovídají podstatně menšímu množství vzorců vztahového modelu, než PJ sebraná z map a databáze. Nejpočetnější skupiny tvoří jména odpovídající vzorcům VM B, VM C₁, VM C₂ a VM D. Používání jednoslovných názvů významně převyšují užívání názvů předložkových a jednoslovných. Důvodem je tendence k jazykové ekonomičnosti. Tato jednoslovná PJ buď přímo vyjadřují charakter označovaného objektu (*Kanál, Paseky, Pošta, Stadion*), odkazují k (původnímu) majiteli (*Armabeton, Klipo, Uko*), vztahují se k lidské činnosti (*Beverly Hills, Bowling, Bufet, Kravín, Magistrála*), anebo odkazují k charakteru širší lokality (*Maliník, Zátíší, Dolina*). Jediným jednoslovným PJ se vzorcem VM A je *Nisa*. Předložkovými názvy jsou v úzu jména pozemková, jejich vzorce jsou VM A+B (*U buněk*) a VM A+D (*U Rajtrů, U Janečků*). Jediný dvouslovný název, který byl zaznamenán pouze v úzu, odpovídá vzorci VM C₂+B (*Chatařská kolonie*).

9. Závěr

Cílem této práce bylo sesbírat a analyzovat pomístní jména vyskytující se na katastrálním území obce Bedřichova. Tento výzkum probíhal na relativně malém území, na němž se podařilo nasbírat celkem 94 PJ, z nichž 28 se vyskytuje pouze v úzu a 66 PJ bylo nasbíráno z turistických map, přičemž 41 PJ z tohoto počtu je i užíváno v úzu, zatímco zbylých 25 se aktivně nepoužívá. Z databáze Geonames bylo zachyceno 12 PJ korespondujících s obsahem této práce. Jde o jména významných vodních toků (*Blatný rybník*), oronym (*Malinový vrch*), přírodních rezervací (*Klikvová louka*), samotného názvu obce (*Bedřichov*) a přilehlé bývalé sklářské huti (*Kristiánov*).

Důvodem, proč některá PJ zaznamenaná v databázi a mapách v úzu nežijí, je pravděpodobně ten, že jde často o názvy míst ležících mimo turistické trasy, neslouží tedy jako důležité orientační body. Jsou jimi například PJ *Melzerův pomník*, *Homole*, *Vrchoviště* či *Viklan*. Některá PJ naopak pojmenovávají místa frekventovaná a objekty orientačně významné, pro které se ale vžil v úzu název jiný (*Černý dolík*).

Většina nasbíraných PJ je tvořena substantivy, která obvykle přímo vyjadřují povahu pojmenovávaného objektu nebo místa. Lze se tak setkat se substantivy jako *hora*, *hřeben*, *sedlo*, *louka*, *cesta*, *kříž* či *potok*. Tato substantiva jsou blíže specifikována především adjektivy, která vyjadřují charakter půdy, porostu v dané oblasti či odkazují k výskytu některého druhu zvěře. Objevují se tak často PJ s adjektivy jako *černý*, *červený*, *blatný*, atd. Oba dva výše zmíněné jevy přisuzují tomu, že lidé z oblasti Jizerských hor pojmenovávali místa a objekty v krajině pro svou lepší orientaci, která jim pomáhala především při v rozsáhlých lesích. Nebyla tedy tendence vytvářet jména honosná, ale naopak praktická a jasná.

U PJ užívaných pouze v úzu si můžeme povšimnout tendence k užívání krátkých jednoslovných názvů, případně jmen předložkových. Tato PJ opět odkazují přímo k charakteru, způsobu využití, či k (původnímu) majiteli daného objektu (*Bufet*, *Vodárna*, *Kravín*, *Armabeton*).

Vzhledem k proměně ve složení obyvatelstva, ke které na území Jizerských hor došlo, velká část starších (německých) jmen zanikla a byla nahrazena českými, která vznikala překlady z němčiny, anebo byla vytvořena jména zcela nová. U některých PJ došlo při překladu k chybám,

resp. z nedostatečných znalostí překládajícího bylo PJ přeloženo sice doslovně, ale s jiným významem. Ve zkoumané lokalitě je takovým PJ *Závory za Vodní nádrží Bedřichov*.

Pomístní jména na katastrálním území Bedřichova jsou významným zdrojem informací o historii obce a jejím vývoji. Zachycují nejen informace o charakteru krajiny, ale také o zdejších životě, odkazují k pověrám, legendám a křesťanským tradicím lidí, kteří zde v dřívějších dobách žili a o jejich vztahu k okolní přírodě. V neposlední řadě pak vypovídají o lidských osudech, často tragických, a o významných událostech. Nová, mladá pomístní jména odrážejí současný charakter obce, která je významným sportovním, turistickým a rekreačním centrem.

10. Zdroje

Literatura:

- FAJGL, Pavel, Otakar SIMM a Milan VRKOSLAV. *Jizerské hory*. NH SAVANA, 2010. ISBN 2003334920004.
- NEVRLÝ, Miloslav. *Kniha o Jizerských horách*. Ilustroval Milan JANÁČEK. Liberec: Vestri, 2007. ISBN 978-80-903029-6-9.
- NEVRLÝ, Miloslav. *Připomínky zašlých časů: pomníčky Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2008. ISBN 978-80-87095-01-0.
- ŠTĚPÁN, P. *Označení černé a bílé barvy v zeměpisných jménech v Čechách. Naše řeč*, 2003, roč. 86, č. 2.
- KARPAŠ, Roman. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2009. ISBN 978-80-87100-08-0.
- KARPAŠ, Roman, Richard VIŠŇÁK a Pavel VONIČKA. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2013. ISBN 978-80-87100-23-3.
- KARPAŠ, Roman a Jiří HUŠEK. *Jizerské hory*. Liberec: RK, 2014. ISBN 978-80-87100-26-4.
- ŘEHÁČEK, Marek. *Jizerské hory*. 2005. Kalendář Liberecka s.r.o, 2005. ISBN 978-80-87213-12-4.
- *Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku*. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2003-. ISSN 1214-1585
- LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Milan Harvalík, Ph.D.
- OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995, s. 15. ISBN 80-200-0554.
- PLESKALOVÁ, J. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Praha- Jinočany : H & H, 1992.
- KLOUDOVÁ, M., *Pomístní jména na katastrálním území Benecko (okres Semily) v 19. a 20. století*.
- KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ (eds.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. s. 213. ISBN 80-7106484-X.
- KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 1974. Praha: ACADEMIA, 1974. ISBN 509-2-826.

Online zdroje:

- LÁBUS, Václav. K historii českých jmen v Jizerských horách. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. **2007**(4), 1 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9245&Itemid=27.
- LÁBUS, Václav. *Oronymie a hydronymie CHKO Jizerské hory* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/Ja/Downloads/IPTX_2010_1__0_125407_0_102674.pdf.
- LÁBUS, Václav. O Bílé Nise a jejích jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. **2009**(5), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10456&Itemid=32.
- LÁBUS, Václav. O Blatném potoku a dalších starých jménech. *Krkonoše - Jizerské hory* [online]. **2008**(9), 1 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10129&Itemid=30
- *Bedřichovská obecní kronika* [online], aktualizováno 4. 7. 2016, dostupné z: <http://www.bedrichov.cz/soucasnost-a-historie/obecni-kronika/>.

Mapy:

- Portál Geonames - úvod. *ČÚZK: Geoportál* [online]. 2010 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt\)\)/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26](http://geoportal.cuzk.cz/(S(fsmbzhiptl1rj0e0vq0g4ngt))/default.aspx?mode=TextMeta&text=geonames_uvod&side=geonames&menu=26).
- ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Jizerské hory: Hejnice - Frýdlant - Nové Město pod Smrkem - Lázně Libverda - Bedřichov - Desná - Ferdinandov - Jizerka - Liberec - Smědava*. [turistická mapa]. 1 : 25 000. 2014. Otrokovice: Geodézie On Line, 2014.
- *Mapy.cz* [online]. *Mapy.cz*, [cit. 2016-07-06]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8&lgn=1https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8&lgn=1>.

- *2nd Military Survey, Section No. O_2_V, O_2_VI, O_3_V, O_3_VI.* Austrian State Archive/Military Archive, Vienna. Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně. Dostupné na WWW: [http:// oldmaps.geolab.cz](http://oldmaps.geolab.cz).
- *Císařské povinné otisky map stabilního katastru.* Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Dostupné na WWW: <http://archivnimapy.cuzk.cz/>
- SCHMIDT, Ferdinand. Bedřichov. Knihkupectví v Jablonci nad Nisou – Jindra Dolenský. Pozn. nedatováno.
- MATOUSCHEK, J. *Spezial-Karte vom Jeschken- u. Isergebirge.* Reichenberg : Paul Sollor, 1927. Reprint Liberec : Jizerko-ještědský horský spolek, 2012.

Dlaší zdroje:

- Vyhláška, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 31/1995 Sb., kterou se provádí zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů, in: Sběrka zákonů České republiky [online], 2009, částka 94, dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb094-09-pdf.aspx.